

TEMA BROJA
**Kako je Vlada napravila
velike probleme u
poslu digitalizacije
elektronskih medija**

INTERVJU
**Izvršna
direktorka
beogradskog
Centra za
evroatlanske
studije (CEAS)
Jelena Milić**

ANALIZA
**Zašto je
problematično
ekonomsko
državljanstvo**

IZAZOVI U EU
**Kako ambiciozni
obrazovni ciljevi
muče nove članice**

IMIDŽ

Da li bi poslanik Bundestaga oštro reagovao ili da li bi Evropska komisija zahtjevala hitan sastanak sa predstavnicima Vlade Islanda, koja je korak ispred Crne Gore na putu ka EU, da je ona objelodanila da namjerava da dodijeli državljanstvo investitorima koji bi uložili najmanje pola miliona eura u tu državu, kao što je to bilo u slučaju Crne Gore?

Izvjesno je da bi u slučaju Islanda takva negativna reakcija međunarodne, ali i domaće, javnosti izostala. Razlog, ili jedan od glavnih, je što Island nema imidž korumpirane države (kako to ocjenjuju uticajni BBC i New York Times), iako su njene, sada već propale, banke ojadile desetine hiljada Britanaca i Holanđana.

Crnogorska Vlada je svjesna da, kako je navela u Komunikacionoj strategiji za informisanje javnosti o EU i pripremama Crne Gore za članstvo, mora "uložiti dodatne napore na unaprijeđenju imidža zemlje u međunarodnoj javnosti".

U suprotnom, jedna od članica EU uvek može naći lako opravdanje da blokira dalje napredovanje Crne Gore ka članstvu.

Ali, Vlada mora da zna da fićin motor ne može prodati kao mercedesov.

Skica novog modela motora, u vidu evropskog zakonodavstva inkorporiranog u crnogorsko, već postoji i samo je potrebna volja da se brojne institucije stave u pogon.

Otklanjanje pokvarenih dijelova iz crnogorskog automobila i objelodjivanje toga u evropskim medijima samo po sebi predstavljalo bi unaprijeđenje imidža Crne Gore u međunarodnoj javnosti. Samim tim bilo bi više zdravih investicija i investitora koje ne zanima kupovina crnogorskog pasoša. **V.Z.**

Strategija protiv korupcije kod Maurera (5. avgust) – Vlada dostavila Strategiju i Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2010–2014. godine Delegaciji EU u Podgorici. Riječ je o dokumentima od ključne važnosti za pristupanje EU, čiji je sadržaj ranije kritikovao dio nevladinih organizacija i civilnog društva.

Opozicija zagovara status kandidata (6. avgust) – Opozicija će se tokom razgovora sa predstavnicima velikog broja zemalja EU založiti da Crna Gora dobije status kandidata, rekao predsjednik SNP-a **Srđan Milić** nakon sastanka sa ambasadorkom Velike Britanije u Podgorici **Ketrin Najt Sands**. Tri opoziciona lidera Milić, **Andrija Mandić** i **Nebojša Medojević** tokom jeseni planiraju da borave u radnim posjetama u Londonu, Parizu i možda još nekom evropskom centru.

Preko granice sa 10.000 eura (9. avgust) – Centralna banka Crne Gore (CBCG) donijela je odluku da rezidentna i nerezidentna lica mogu bez prijavljivanja carini ili policiji unijeti i iznijeti preko državne granice gotov novac u eurima i ili nekoj drugoj valuti u ukupnom iznosu do 10.000 eura, umjesto dosadašnjih 2.000 eura. Ova odluka stupa na snagu 25. avgusta. "Na taj način dalje se liberalizuje unošenje i iznošenje gotovine i uskladjuje sa direktivom EU, koja reguliše unošenje i iznošenje gotovine iz EU", saopšteno iz CBCG.

Na raport zbog ekonomskog državljanstva (12. avgust) – Predstavnici Ministarstva inostranih poslova i Delegacije EU u Crnoj Gori razmijenili informacije u vezi sa ekonomskim državljanstvom, kazao portparol delegacije **Dragan Mugoša**. On je rekao da je sastanak, koji je zatražila Delegacija, bio radnog karaktera, ali da iz Delegacije EU za sada neće davati izjave ili saopštenje za javnost, dok je iz Vlade saopšteno da će sve korake uskladiti sa zahtjevima EU. Vlada je prethodno najavila da će pokrenuti program "ekonomskog državljanstva" koji će poslovnim ljudima čiji se "kreditibilitet i porijeklo novca ne dovodi u pitanje", omogućiti sticanje crnogorskog pasoša investiranjem od najmanje pola miliona eura u Crnu Goru. Ta odluka Vlade je našla na oštре kritike u pojedinim krugovima EU.

Dragan Mugoša

Crnogorac u mirovnoj misiji EU (17. avgust) – Oficir Vojske Crne Gore (VCG), poručnik korvete **Miroslav Radojičić**, upućen u mirovnu operaciju Evropske unije (EU) "EU NAVFOR ATALANTA". Radojičić je prvi oficir VCG koji će obavljati dužnost u ovoj operaciji, a njegov mandat će trajati četiri mjeseca. Dužnost obavljati u sastavu posade grčke fregate, kao navigacijski oficir.

Sve na papiru (24. avgust) – Ministarstvo za evropske integracije će na zahtjev Evropske komisije do 6. septembra 2010., dostaviti Faktografski izveštaj o svim realizovanim aktivnostima od dostavljanja dodatnih odgovora na pitanja iz Upitnika EK do septembra 2010., saopšteno iz tog Ministarstva nakon razgovora ministarake za evropske integracije **Gordane Đurović** i šefa Delegacije EU u Podgorici **Leopolda Maurera**. Pregled će biti pripremljen po pregovaračkim poglavljima i njega će u prilogu pratiti prevodi svih propisa koji su usvojeni u međuvremenu.

Skinuti Balkan sa liste prioriteta (30. avgust) – Balkan više ne treba da bude najviši prioritet spoljne politike EU, kazao predsjednik Slovenije **Daniilo Tirk**. Tirk je, u intervjuu austrijskoj novinskoj agenciji APA, rekao da, ako dolazi do zastoja u pregovorima o pristupanju, "najveći dio kritike treba uputiti na račun zemalja kandidata". Prema njegovim riječima, prioritet EU mora biti usmjerjen prije svega na strateške partnerne Unije, posebno na Rusiju i zemlje susjede na istoku.

POGLED IZ EU

Zašto investitori iz Unije izbjegavaju države Balkana

Zemlje zapadnog Balkana imaju teškoća da privuku strane investicije, uprkos mnogobrojnim reklamama u zapadnim medijima, poreskim olakšicama i drugim podsticajima.

EU upozorava da finansijska kriza nije jedini problem. Visok nivo korupcije, državna protekcija za neke domaće tajkune i nefunkcionalno pravosuđe su među glavnim preprekama investicijama.

Evropska komisija u svojim godišnjim izvještajima, ali i pojedine vlade država članica se već odavno žale na sporost sudova, nemogućnost sprovođenja sudskih odluka i diskriminaciju stranih kompanija na tenderima, kao i na korupciju u javnom sektoru koja odvraća mnoge strane kompanije

Neophodno je da investitori imaju povjerenja da će njihove investicije biti pravno zaštićene. Oni to očekuju i u državama zapadnog Balkana, i ove zemlje će morati da urade mnogo više da bi ispunile njihova očekivanja

od investicija u ovaj region.

Srbija je posebno problematična. Veliki broj investitora u ovoj zemlji se žali na dugotrajne i spore birokratske procedure i neefikasan pravosudni sistem. Za neke od njih je gotovo nemoguće da izvuku odštete, čak i ako dobiju pravosnažnu sudsku odluku. To je neprihvatljiva situacija za investitore

Piše: Augustin Palokaj

i za sve one koji očekuju pravednu konkurenčiju na tržištu.

U posljednjem izvještaju Evropske komisije o napretku Srbije, kao i u nekim izvještajima stručnjaka, situacija u pravosuđu se ističe kao najozbiljniji problem ne samo za uspostavljanje vladavine prava u ovoj zemlji, već i za privlačenje stranih investicija.

Jedan od većih stranih investitora u Srbiji – njemačka medijska kuća WAZ je njavila namjeru da se povuče iz zemlje. Odbor za istočno-evropske ekonomske odnose koji predstavlja njemačke firme u regionu, izrazio je žaljenje zbog najavljenog

Zemlje zapadnog Balkana imaju teškoća da privuku strane investicije, uprkos mnogobrojnim reklamama u zapadnim medijima, poreskim olakšicama i drugim podsticajima. EU upozorava da finansijska kriza nije jedini problem. Visok nivo korupcije, državna protekcija za neke domaće tajkune i nefunkcionalno pravosuđe su među glavnim preprekama investicijama

povlačenja: "Nadamo se da će ovaj slučaj poslužiti kao upozorenje i donijeti poboljšanja u odnosu prema investitorima".

U međuvremenu, u Makedoniju

je prošle godine pristiglo tek 200 miliona eura stranih investicija, što je najmanje u regionu, uprkos poreskim olakšicama. Problemi su se javili naročito u odnosima sa dva investitora, jednom firmom iz Švajcarske i jednom iz Austrije. Ove kompanije su se žalile da vlasti nisu ispunila svoj dio investicionog ugovora, a njihovi istupi

u medijima su samo pogoršali ionako lošu investicionu klimu u Makedoniji. Nepredvidiva politička situacija u ovoj maloj zemlji je, takođe, problem, a napor da Makedonija postane članica EU i NATO-a kao da su stali.

Situacija nije ništa bolja na Kosovu, gdje istražiocu evropske policijske misije EULEX-a rade na nekoliko velikih slučajeva korupcije u privatizaciji. Nekoliko velikih kompanija je povuklo ponude sa tendera za izgradnju elektrane na Kosovu.

Samo se u Hrvatskoj situacija popravlja što se ova zemlja više približava članstvu u EU. Zagreb je ne-

davno zaključio pregovore o usaglašavanju hrvatskih pravila o javnim nabavkama sa standardima EU i otvorio poglavje o konkurenčiji. Ipak, evropske kompanije i dalje nailaze na nepotrebne neformalne prepreke u Hrvatskoj. Sprovođenje sudskih odluka traje predugo, a problemi sa utvrđivanjem vlasništva se i dalje javljaju.

Neophodno je da investitori imaju povjerenja da će njihove investicije biti pravno zaštićene. Oni to očekuju i u državama zapadnog Balkana, i ove zemlje će morati da urade mnogo više da bi ispunile njihova očekivanja.

Autor je dopisnik iz Brisela za Jutarnji list i Koha Ditore, a saradnik je brojnih drugih medija

VLADA NEĆE MOĆI DA ISPUNI ROK IZ SSP O DIGITALIZACIJI ELEKTRONSKIH MEDIJA

Pare evropskih obveznika da gledamo ljepše spikere TVCG

Crna Gora praktično tek sada kreće u digitalizaciju radiodifuznog sektora,

Piše: Miodrag Babović

iako se Vlada u Podgorici obaveza la Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU da će do kraja sljedeće godine završiti taj komplikovani i skupi zadatak.

Taj posao privodi se kraju u najvećem broju članica EU, ali i susjednoj Hrvatskoj, dok na drugoj strani, Crnoj Gori u smislu kašnjenja, društvo pravi većina država zapadnog Balkana i dio zemalja jugoistočne Evrope.

U Evropskoj uniji digitalizacija radiodifuznog sektora tretira se kroz prizmu ljudskih prava koje se odnosi na to da svakom građaninu mora biti, po pristupačnoj cijeni, omogućen pristup osnovnim telekomunikacionim servisima.

Priča o digitalizaciji u Crnoj Gori počela je prije tri godine kada je tadašnja Agencija za radiodifuziju usvojila Strategiju digitalizacije. No, od tada do danas nije urađeno gotovo ništa i izvjesno da se kompletan posao nikako ne može završiti do kraja sljedeće godine, što je rok na koji računa Evropska komisija.

Zemlje koje kasne imaju dopunske i posljednji rok koji je postavila Međunarodna unija za telekomunikacije (ITU) a to je 2015. godina.

Pomoćnik ministra saobraćaja za oblast telekomunikacija, **Srđan Mihaljević** priznaje da se čitav posao ne može završiti do kraja naredne godine i da se, u tom smislu, već računa na rok koji je ostavila ITU.

"Država je bila pred dilemom sa kojim multipleksom da ide u

proces digitalizacije – da li sa DVB T u kojem bi bilo mesta za državnu TV i njena dva programa i još jednu komercijalnu televiziju ili sa novijom DVB T2 tehnologijom, gdje bi bilo mesta sa veći broj televizija. Predstavnici Evropske komisije su bili mišljenja da je sada kasno za promjene jer je odranije za sredinu septembra planirano raspisivanje tendera za nabavku opreme. Oni su insistirali da se ide sa onim što je zacrtano u Strategiji digitalizacije koja je usvojena prije

Osim pitanja da li će država uskoro obezbijediti svoj dio novca koji je potreban za digitalizaciju, jednako ozbiljna dilema je i što će biti sa privatnim televizijama. "Država mora pomoći ili makar imati razumijevanja za komercijalne medije jer oni bez neke njene pomoći neće preživjeti digitalizaciju", kaže direktor Agencije za elektronske medije Abaz Džafić

Abaz Džafić

tri godine. Tako da je sada definitivno da će se ići sa jednim multiplexom DVB T", kaže Mihaljević za *Evropski puls*.

Druga, krupnija dilema – kako obezbijediti novac za digitalizaciju – još ni izbliza nije razriješena. Na 1,6 miliona koji je dala EU, Vlada je trebalo obezbijedi još milion iz državne kase kako bi se sa tim novcem završio posao digitalizacije mreže predajnika koji su vlasništvo Radiodifuznog centra.

Tog novca nije bilo u budžetu za tekuću, a neizvjesno je hoće li ga biti i u onom koji se planira za narednu godinu.

"Mi smo se Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju obavezali da ćemo digitalizaciju radiodifuznog sektora završiti do kraja naredne godine. Na osnovu tog Sporazuma i preuzete obaveze, Evropska komisija je kroz IPA program obezbijedila 1,6 miliona eura za digitalizaciju predajničke mreže. Tome je Vlada trebala da doda milion eura kako bi se pokrio taj dio. Ove godine tog novca nije bilo u Budžetu i ostaje da se vidi hoće li ga biti dogodine. Ako bi država obezbijedila svoj dio do kraja naredne godine završio bi se veći dio posla vezanog za digi-

talizaciju. Odnosno, digitalizacijom bi bilo pokriveno 60% stanovništva Crne Gore ili od oko 130 predajnika bilo bi digitalizovano četrdesetak koji pokrivaju gradove. Ako tog novca ne bude u Budžetu sve ovo ostaje pod znakom pitanja", obja-

šnjava Mihaljević.

On podsjeća da je priča o digitalizaciji u EU pokrenuta prije desetak godina jer su se sve frekvencije donedavno prilično neracionalno koristile za elektronske medije.

"Digitalizacijom se oslobađa veliki dio radiodifuznog spektra i taj dio se koristi za druge servise. Time građani dobiju bolji kvalitet slike i zvuka ako je riječ o televiziji i nove servise, a država nove prihode", navodi Mihaljević.

Osim dileme hoće li država uskoro obezbijediti svoj dio novca potrebnog za digitalizaciju za javnost je jednko ozbiljna dilema dilema šta će biti sa privatnim televizijama.

"Komercijalni emiteri imaju dvije mogućnosti. Prva je da se sami organizuju i kupe opremu sa kojom će prenositi svoj signal i postave je na objektima Radiodifuznog centra. Druga mogućnost je da im Agencija za elektronske

DIGITALIZACIJA KAO SOCIJALNI PROBLEM

Iako se do sada govorilo da država shvata kao svoju obavezu pomoći socijalnim kategorijama stanovništva da podnesu trošak digitalizacije, sada je za to teško naći sagovornika u Vladi.

"Bila je procjena da ima oko 45.000 domaćinstava koja primaju socijalnu pomoć. Oni sami, vjerovatno, neće moći da kupe risivere koji će im omogućiti da na starim televizorima gledaju novi digitalni program. Procjene su bile da će trebati oko dva miliona eura. Tog novca nema u Budžetu i prema sadašnjim procjenama neće ga biti ni naredne godine. U tom smislu ostaje dilema, ako se veći dio procesa digitalizacije završi do kraja naredne godine, odnosno ako se digitalnim signalom pokriju svi gradovi, koliko će porodica ostati bez mogućnosti da gleda novu televiziju", kaže Mihaljević.

U Vladi kažu da novca nema i da je to jedan od glavnih razloga za nedonošenje zakona o digitalizaciji.

"U Hrvatskoj je država svako domaćinstvo u stanju socijalne potrebe pomogla tako što je platila 50% cijene risivera neophodnog za hvatanje digitalnog signala. Kako će to ići kod nas ne znam, jer toga novca trenutno nema i to je, uz milion koji nedostaje za predajničku mrežu, razlog što se odlaze donošenje zakona o digitalizaciji", pojasnio je Mihaljević.

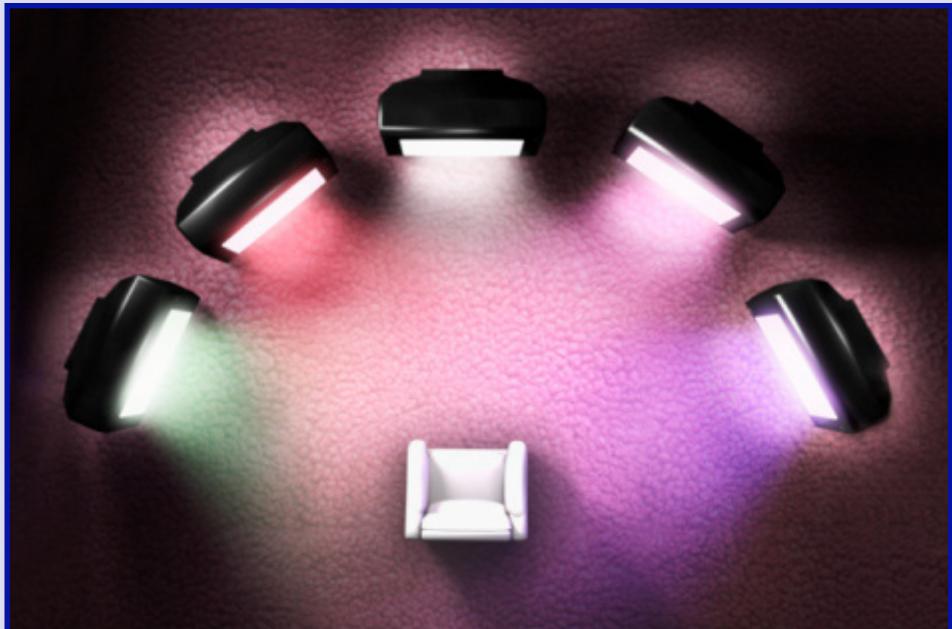
On je ranije predlagao da se socijalnim kategorijama pomogne od digitalne dividende koju će država ubirati izdavanjem koncesija na oslobođeni dio spektra.

komunikacije raspisće tender za operatera koji bi završio taj dio posla i kojem bi oni plaćali prenos signala. Na njima je da odluče što će", kaže Mihaljević.

U državama koje do 2012. ne završe proces digitalizacije radiodifuznog sektora u naredne tri godine uporedno će funkcionsati dva sistema, digitalna i analogna televizija. To će biti problem i za državu i za regulatore i za elektronske medije, jer uporedno funkcionisanje dva sistema izaziva tehničke probleme i udvostručuje potrošnju struje.

U kontekstu priče da privatne televizije u finansijskom smislu, kada je riječ o digitalizaciji, nijesu briga države Mihaljević je naveo primjer susjedne Hrvatske.

"Tamo se u digitalizaciju ušlo sa DVB T tehnologijom. U tom multipleksu prvo je obezbijedeno mjesto za dva programa HRT-a (Hrvatske radio-televizije). Dvije privatne televizije, Nova i RTL, su platile mjesto u multipleksu. Prvenstvena obaveza države je javni servis, i država, ni po evropskim standardi-

ma u tom smislu, nema obavezu da završava posao komercijalnim medijima", kaže Mihaljević.

Kada je riječ o dilemi sa kojim multipleksom ići u digitalizaciju direktor Agencije za elektronske medije **Abaz Džafić** smatra da je Strategijom digitalizacije, koja je utrađena uz pomoć eksperata Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), predviđeno da se

ide sa DBV T multipleksom.

"To svakako ne znači da državi trebaju samo oni mediji koji će se naći u ovom multipleksu. Država mora pomoći ili makar imati razumijevanja za ostale medije jer oni bez neke njene pomoći neće preživjeti digitalizaciju. To ne mora biti plaćanje, može se pomoći i na drugi način, prije svega stvaranjem jasnih principa da se zna kako se što radi i po kojim pravilima. Ne može neko bez takvih principa odlučiti koja će se privatna televizija naći u ovom multipleksu uz dva programa državne televizije, a koje će ići u drugi multipleks, da neko tu bira po svom ukusu. Koliko je jasno da digitalizaciju ne mogu preživjeti svi, toliko je potrebno da preživi više medija", kaže Džafić.

Ovaj njegov stav djelimično otvara pitanje ko će preživjeti digitalizaciju. Nikakva novost nije da iza nekih televizija stoji krupni kapital i vlast, da se drugi ne bave novinarstvom nego estradom, itd.

Šta da rade oni koji se bave osnovnim poslom informisanjem javnosti o problemima koji se tiču svakodnevnog života izgleda državu ne zanima previše pa tu priču preskače.

STRUKA SE NIJE PITALA

Za Đura Vučinića, predsjednika Upravnog odbora Asocijacije komercijalnih emitera "jedini spas je da ide sa DVB T2 tehnologijom".

"Strategija digitalizacije ostavlja mogućnost uvođenja DBV-T2 sistema koji omogućava emitovanje duplo više programa na jednoj frekvenciji nego DBV-T. Ipak, sada je zbog ekonomске situacije i donacije EU od 1,6 miliona eura odlučeno da se ide sa DBV-T sistemom. Sve države su za prelazak sa analogne na digitalnu televiziju pomogle socijalne kategorije stanovništva, a naša kaže da nema novca za to, kao ni da doda milion za digitalizovanje predajničke mreže. Time je napravljen problem jer se digitalnim signalom neće pokriti oko 30% stanovništva. Ovo navodim da bih postavio pitanje kako će se onda naći novac za DVB-T2 koji je za Crnu Goru jedini bio racionalan, a to kao mogućnost ostavljuju donosioci odluka. Sistemom koji se uvodi ostajemo zakucani za sva vremena", kaže Vučinić.

On je citirao posljednji broj poznatog stručnog časopisa "DVB Scene".

Vodeći stručnjak za proces digitalizacije u EU, prof.dr **Ulrich Reimers**, sagledavajući situaciju u svim državama regionala kaže da će se Crna Gora i Srbija opredijeliti za DBV-T2 sistem jer je to racionalno rješenje.

"Međutim za Crnu Goru se prevario jer je ona izabrala manje racionalno. Opravdano se bojim da su "lobisti", a ne stručnjaci za telekomunikacije pre-vagnuli da Crna Gora izbere manje racionalno rješenje", upozorava Vučinić.

KOJA PITANJA NAMEĆE POTEZ VLADE DA CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO DODIJELI U ZAMJENU ZA POLA MILIONA EURA

Sumnjivi crveni pasoši

O davno neka odluka Vlade u Podgorici nije izazvala toliko kontroverzi, ali i interesovanja

Piše: Neđeljko Rudović

Brisela kao nova akrobacija dodjeljivanja crnogorskog pasoša strancima koji u Crnu Goru ulože 500.000 eura.

Osim što je još jednom demonstrirana navika Đukanovićevog kabineta da

Da li je možda nekome u Vladi palo na pamet da se strani investitori, prije svega, privlače smanjenjem poreza i grejs periodima, te vladavinom prava i otvorenim tržištem?

klasičnim improvizacijama pokuša ekonomiju koliko–toliko održati u životu, otišlo se korak dalje: niko u Vladi se nije sjetio da treba obaviti i konsultacije sa Evropskom komisijom i državama članicama koje su prije osam mjeseci odlučile da ukinu vize državljanima Crne Gore. Toliko odsustvo elementarne političke ozbiljnosti ne smije biti svojstveno ni Skupštini opštine Šavnik, a kamoli "proevropskoj Đukanovićevoj Vladi".

Čim je objavljeno da je Đukanovićev kabinet pripremio Uputstvo za dodjeljivanje crnogorskog pasoša strancima, zvaničnik MIP-a **Nebojša Kaluderović** morao je da vadi kestenje iz vatre i ubjeduje službenike EK da tu nema ništa sumnjivo i da je jedini cilj privlačenje stranih investicija. Takođe je nastojao da ih razvjeri da će biti spriječena opasnost da pripadnici miljea organizovanog kriminala, te oni koji su učestvovali u pranju novca, steknu pasoš države koja pretenduje da postane članica EU.

Uz to, Evropljani su iznenadeni niskom sumom novca koja je predviđena Vladinom odlukom i najjerovatnije će Brisel kasnije zahtijevati periodične precizne podatke o tome ko je sve dobio crnogorsko državljanstvo na ovaj način. Naravno, Brisel neće tražiti ukidanje ove odluke s obzirom na to da u ovoj oblasti ne postoje jedinstveni evropski standardi već je svaka članica EU sama uređuje, ali želi da ima jasan uvid u proceduru dodjeljivanja crnogorskih pasoša sa kojima se može slobodno putovati u skoro sve zemlje EU.

I nakon što je skoro tri sedmice domaća i međunarodna javnost brujala

o čudnom potezu Đukanovićevog tima, on se oglasio objavom da Uputstvo ipak neće stupiti na snagu dok Podgorica sa EK ne usaglasi sadržaj aplikacije.

Amaterizam se opet pokazao na djelu. A sve je već bilo spremno – pre-

Što će nekome iz EU crnogorski pasoš? Ili se računa na prljavi novac iz Rusije i "investicije" bjegunaca iz azijskih zemalja zbog kojih Crna Gora ubrzano stiče imidž oaze za mutne tipove koji bježe od sudske presude

ma odluci Vlade, investitor, uz 500.000 eura, mora imati nespornu reputaciju i dokazano porijeklo finansijskih sredstava. O njegovom kreditibilitetu, mišljenje će dati, kako je najavljeno iz Vlade, nezavisne konsultantske i advokatske kuće, kao i crnogorska ministarstva ekonomije i unutrašnjih poslova.

Onda je "New York Times" objavio da će "Krol" biti jedna od firmi koja provjerava kreditibilitet i bonitet potencijalnih novih Crnogoraca. A ta kompanija je, kako tvrdi bloger na sajtu bri-

tanske agencije Reuteurs **Feliks Salmon**, imala poslovne veze sa kanadskim biznismenom **Piterom Mankom**, koji je blizak sa premijerom Milom Đukanovićem. Da stvar bude sumnjivija, Krol je kompanija koja je pomogla **Alenu Stanfordu** u piramidalnoj šemi od osam milijardi dolara, koja je dala zamajac svjetskoj ekonomskoj krizi, a radi se o prevari u kojoj se dobitak pojedinim investitorima daje od sopstvenih para ili para koje daje sljedeći investitor, a ne od bilo kakvog zarađenog profita.

Niko iz Vlade se nije oglasio povodom ove informacije, već su tvrdili da će na programu tzv. ekonomskog državljanstva raditi renomirane konsultantske kuće iz Engleske i Kanade. Sa njima se još pregovara i po završetku tih pregovora Vlada je najavila da će upoznati javnost o kojim kućama se radi.

U suštini, ovdje je pravo pitanje da li se investicije privlače pogodnim ambijentom za poslovanje ili obećanjem crnogorskog pasoša. što će nekome pasoš zemlje u kojoj mora da plaća reket da bi dobio dozvolu da radi ili da bi ostao u poslu ako ipak

uspije da krene? Da li je možda nekome u Vladi palo na pamet da se strani investitori, prije svega, privlače smanjenjem poreza i grejs periodima, te vladavinom prava i otvorenim tržištem?

I na kraju, što će nekome iz EU crnogorski pasoš? Ili se računa na prljavi novac iz Rusije i "investicije" bjegunaca iz azijskih zemalja zbog kojih Crna Gora ubrzano stiče imidž oaze za mutne tipove koji bježe od sudske presude.

IZVRŠNA DIREKTORKA BEOGRADSKOG CENTRA ZA EVROATLANSKE STUDIJE
(CEAS) JELENA MILIĆ

Ne smijemo prokockati podšku SAD za politiku proširenja EU

Izvršna direktorka beogradskog Centra za evroatlanske studije (CEAS) **Jelena Milić** kazala je da sve države zapadnog Balkana (ZB) treba da budu svjesne da Sjedinjene američke države podržavaju njihovu integraciju u EU, i da ne bi trebalo to da prokockaju.

Milić nije zabrinuta zbog sve češćih stavova iz nekih članica EU, zaključno sa onom predsjednikom Slovenije **Danilom Tirkom**, da politika proširenja usmjerena ka zapadnom Balkanu ne treba da bude prioritet EU.

"Ipak će o tome odlučivati jače i veće zemlje unutar EU, čije unutrašnje javno mnjenje, takođe, ima veći uticaj na odluke. I, ne treba zaboraviti SAD. Mislim da sve zemlje zapadnog Balkana treba, itekako, da budu svjesne američke podrške EU integracijama, i da ne treba da čine ništa da je prokockaju", navela je Milić u razgovoru za *Evropski puls*.

● **Kakve bi posljedice po države zapadnog Balkana imalo usporavanje i odlaganje procesa proširenja EU?**

Nesagledive. Mislim da niko od nas nije svjestan izuzetnosti činjenice da nemaju sve zemlje u tranziciji u

Jelena Milić

transparentnije procedure. Tu se, tek, na ne busanju u grudi, vidi koje su elite u regionu iskreno za EU integracije, a koje ne.

Srbija zasigurno, njeni građani, ne prate mnogo šta sve globalizacija donosi, koliko se svijet povezuje i koliko postaje međuzavisani, ali i pokretan, i koliko to tjera regije na makar ekonomsko povezivanje.

Ako se ne pridružimo EU, ostaćemo male perifirene zemljice, nebitne u smislu demografije, veličine tržišta, a očito nesposobne da se međusobno bolje integriramo, ne bi li

Većina država zapadnog Balkan je zastala u fazi koja, u stvari, podrazumijeva jače sagledavanje svih netransparentnih veza politike i nelegalnog novca, što zahtijeva bolju regulaciju, liberalnije trižište i transparentnije procedure. Tu se tek, na ne busanju u grudi, vidi koje su elite u regionu iskreno za EU integracije, a koje ne

svijetu priliku da je sprovedu do kraja, uz mehanizme pomoći koje proces EU integracija nudi.

Većina nas je zastala u fazi koja u stvari podrazumijeva jače sagledavanje svih netransparentnih veza politike i nelegalnog novca, što zahtijeva bolju regulaciju, liberalnije trižište i

bar tako lakše odgovorili na izazove globalizacije.

Rusija, kao neki ključni partner i alternativa EU, je bezobrazna fikcija koju anti-EU snage i oligarhija kojoj ne odgovara uvođenje kontrole nude Srbiji. Od geografskih razloga, do toga da Rusija kasni u procesu demokrati-

zacije kao preduslova dobrog odgovora na procese globalizacije.

● **Kako ocjenjujete saradnju između država zapadnog Balkana?**

Imajući u vidu složenost i sličnost izazova sa kojima se sve zemlje zapadnog Balkana suočavaju, bilo bi logično da je regionalna saradnja na mnogo višem nivou nego što jeste.

Nažalost, ni Regionalni savjet za saradnju (RSS), koji je kreiran kada se zatvarao Pakt stabilnosti se nije namestuo kao koordinator intenziviranja te saradnje.

Da stvar bude još absurdnija, sve zemlje zapadnog Balkana su za evropske integracije, ali nerijetko optužuju EU za sporost i neodlučnost u demonstriranju njihove evropske perspektive, a zaboravljaju da je regionalna saradnja jedan od uslova i očekivanja, i na njoj samoinicijativno vrlo malo rade.

Razlozi za takvo stanje su mnogobrojni. Od sporosti tranzicione pravde koja je, takođe, nametnutna spolja, a ne kao izraz spremnosti zemalja zapadnog Balkana da se suoče sa ratnozločinačkim nasleđem na pravi način, do dva velika slona u sobi o kojima čak ni zapadna međunarodna zajednica neće otvoreno da priča – statusa Kosova i nefunkcionalnosti ustava Bosne i Hercegovine.

Srbija dodatno nerijetko "kažnjava" zemlje regiona koje su priznale Kosovo ili su se osamostalile, kao Crna Gora, što takođe usporava regionalnu saradnju. Navela bih i primjere lošeg položaja makedonske i crnogorske pravoslavne crkve, recimo u Srbiji.

● **Kako bi ta regionalna saradnja mogla biti unaprijedena?**

SRBIJI BI POMOGAO JASAN STAV EU OKO KOSOVA

- Što su, prema Vašem mišljenju, ključni problemi Srbije na njenom evropskom putu?

Lažna nada koju elita, koja de fakto nije spremna da se odrekne sadašnjih monopolističkih i partitokratskih pozicija, prodaje javnosti oko "odbrane Kosova". Odrhana Kosova postala je izgovor za suviše netransparentnosti i duplih standarda, a najviše za gušenje demokratizacije društva, koju zamjenjuje totalna partitokratija koja nije ništa drugo, nego čerupanje državnih resursa u lične i partijske svrhe.

Nedavna dešavanja u UN su dobra vijest, ali tek treba da vidimo da li su bila rezultat trenutnog stanja u budžetu i mazanja očiju EU ili iskren i hrabar iskorak predsjednika Tadića.

Problem je i što preostalih pet zemalja EU koje nijesu priznale Kosovo, legitimizuju sadašnje ponašanje političke elite u Srbiji. One, poslije odluke Stalnog suda pravde, koji se eksplicitno pozvao na poseban izvor prava rezoluciju 1244, za takvo nešto nemaju više osnova, ako pričamo o poštovanju međunarodnih principa. One tako artikulišu neke svoje interese unutar EU.

Jasni stav EU oko Kosova Srbiji bi pomogao!

Nažalost, i šira javnost Srbije odbija da poveže posljedice svojih političkih odluka sa svojim stanjem i uslovima života. I ona se prima više na populizam i lažne nade, nego što je spremna da se suoči sa svojom zaostalošću, nekonkurentnošću i slično.

Upravo sam se vratila sa skupa koji je u Prištini organizovao Rokfeler brothers fund, a na kojem su učestvovali think tankovi iz skoro svih zemalja zapadnog Balkana, osim Hrvatske. Razmatrane su se ključne prepreke i mogućnosti za otklanjanje barijera kroz zajedničku akciju.

Jedan od bitnih koraka je, naravno, i lobiranje kod EU da zemljama koje to još nijesu ostvarile, što prije pošalje upitnike ne bi li se podstakle na intenzivnije reforme i regionalnu saradnju sa jedne strane, a sa druge strane, ne bi li se kroz odgovore i screening proces same bolje suočile sa unutrašnjim slabostima koje ih koče u procesu EU integracija, gdje prije svega mislim na slabe institucije, visok stepen monopola, netransparentnosti državnih davanja, pa sve do ustavnih ograničenja, poput onih u slučaju Srbije i Bosne i Hercegovine.

- Dio crnogorske javnosti smatra da Srbija ima jake administrativne kapacitete i da se ozbiljno bori protiv organizovanog kriminala i korupcije, za razliku od Crne Gore, i da bi zbog toga brže napredovala od Crne Gore

na putu ka EU, da nije problema saradnje sa Hagom. Kako to komentarišete?

Koja saradnja sa Hagom je problem? Srbiju su, nedavno, posjetili ministri spoljnih poslova Njemačke i Britanije, State department nam se obraćao preko Pahora, Tadić je bio sa Eshton i Ratko Mladić nije spomenut kao prepreka srpskih EU integracija.

Spremnost Srbije u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, a mislim da je tako i u Crnoj Gori, ide samo dotele dokle eventualni rezultati ne dovedu do kriminalaca u vlastitim redovima

Nije nam čak rečeno ni da će možda kandidatura biti razmotrena, ili odgodeno uslovjavljavanje za neku dalju fazu, nijesmo opomenuti, Hrvatsku je, ipak, čekao Gotovina kao uslov.

Sve sto je Srbija uradila u jačanju kapaciteta u toj oblasti, posljedica je pritiska sa zapada.

Ta spremnost u borbi, a mislim da je tako i u Crnoj Gori, ide samo dotele dokle eventualni rezultati ne dovedu do kriminalaca u vlastitim redovima.

A pošto su u Srbiji svi u stvari na vlasti, postoji konsenzus selektivnosti.

Da postoji volja, ne bismo napravili šaradu od reforme pravosuđa. Demokratska stranka bi i da bude lider EU integracije, ali i da zadrži partijsku kontrolu nad pravosuđem. Ne ide. Ne može samo nakaradno sporeden zakon o privremenom oduzimanju nelegalno stecene imovine da bude glavni primjer te "uspješnosti."

- Zagovornici NATO-a u Crnoj Gori potenciraju da je članstvo u tu Alijansu preduslov za članstvo u EU. Da li se slažete sa tom tezom?

Ne, i mislim da je to loš argument. To što su sve zemlje istočne Evrope, kad su se otrgle sovjetskog gušenja, krenule ka EU i sve redom ušle i u NATO je bio rezultat jednog istorijskog trenutka. One su NATO smatrali garantom od toga da ih Sovjeti ili Rusija ponovo ne uzmu pod svoje totalitarno okrilje.

Istorijski zapadnog Balkana je nešto drugačija, niti smo mi u bivšoj Jugoslaviji bili u takvom totalitarnom režimu, niti smo NATO vidjeli kao odgovor da iz njega pobegnemo ka demokratiji i EU. Ne mogu da kažem "nažalost" jer mislim da je cijena života u državama Varšavskog pakta preskupa za tako nešto, ako se uporedi sa svim dobrim stvarima koje je Jugoslavija regionu donijela.

Razlog za intenziviranje takve argumentacije je dijelom i zbog toga što se politički zapad, a prvenstveno one zemlje EU koje nijesu priznale

Kosovo, ustežu da objasne razloge intervencije 1999.

U NATO treba ući zato što je to i politički, ne samo vojni savez, koji na izazove 21. vijeka odgovara, ipak, i na osnovu zajedničkih vrijednosti koje članice NATO dijele, isto kao i EU. Treba ući i zato što su ti izazovi takvi da samo velike zemlje, poput Kine, eventualno na njih mogu samostalno da odgovaraju, a i one sve teže.

V. ŽUGIĆ

FRANCUSKA REVOLUCIJA I NAPOLEON

Revolucija je samo jedna

Francuska revolucija (1789–1799) je period radikalnih socijalnih i političkih promjena u francuskoj i evropskoj

Priredio: Miloš Vukanović

istoriji. Apsolutistička monarhija, koja je vjekovima vladala Francuskom, srušila se za tri godine. Francusko društvo je doživjelo epsku transformaciju kad su aristokratske i vjerske privilegije bile srušene u napadima liberalnih političkih grupacija i rulja na ulicama. Stare ideje o hijerarhiji i tradiciji zamijenili su novi principi prosvjetitelja o građanstvu i neprikosnovenim pravima.

Francuska revolucija počela je 1789. sa opozivom Generalne skupštine u maju. Prve godine pripadnici tzv. trećeg staleža su proklamovali svoju zakletvu Revoluciji u junu, u julu je pala Bastilja, Deklaracija o pravima čovjeka i građanina proglašena je u avgustu, a istorijski marš na Versaj koji je natjerao dvor da se vrati u Pariz dogodio se u oktobru.

Sljedećih par godina bile su obilježene tenzijama između različitih liberalnih skupština i konzervativne monarhije, koja je imala kao jedini cilj zastavljanje bilo kakvih velikih reformi. Republika je proglašena septembra 1792., a kralj Luj XVI pogubljen sljedeće godine. Spoljne prijetnje su, takođe, odigrale veliku ulogu u razvoju Revolucije. Francuski revolucionarni ratovi su otpočeli 1792. i u njima je Francuska ostvarila spektakularne pobjede koje su dovele do osvajanja Apeninskog poluotrva, Nizozemske i većine teritorija zapadno od Rajne, što je predstavljalo poduhvate koji su izmicali bivšim fran-

cuskim vlastima vjekovima. U unutrašnjoj politici, Revolucija se radikalizovala, kulminirajući u brutalnoj Vladavini terora od 1793. do 1794. Poslije pada Robespjera i jakobinaca, Direktorijum je preuzeo vlast nad državom 1795. i držao je do 1799, kada ga je zamijenio Konzulat pod Napoleonom Bonapartom.

Novo doba je počelo da se razvija u sijenci Francuske revolucije. Razvoj republika i liberalnih demokratija, širenje sekularizma, razvoj modernih ideologija, i pronađak totalnog rata – sve ove pojave su rođene za vrijeme Revolucije.

Većina istoričara smatra Revoluciju

kao jedan od najbitnijih događaja u ljudskoj istoriji, a ona sam se i uzima za početak moderne ere. U Francuskoj, Revolucija je zauvijek onesposobila snage aristokratije i iscrpila bogatstvo crkve, iako su obje institucije preživjele.

Nakon pada Prvog carstva pod Napoleonom 1815., francuska javnost je izgubila prava i privilegije koje je stekla u Revoluciji, ali su sjećanja o političkom učešću koja su okarakterisala protekli period ostala. Neki istoričari smatraju da su Francuzi prošli kroz fundamentalnu transformaciju u samodefinisanju, pronađeći se u eliminisanju privilegija i njihovom zamjenom prava, kao i opada-

U većini evropskih država širenje ideja Francuske revolucije, koje je ostvareno prije svega Napoleonovim ratovima, ostavilo je traga. Ekonomski rast i obrazovanje srednjih klasa značio je inkorporiranje njihovih interesa u zakone i običaje, a ogromno bogatstvo koje je buržoazija akumulirala svojim aktivnostima, dominantno industrijom i trgovinom, ukazivalo je da su evropske monarhije sve teže pronađale načine da povrate predrevolucionarni apsolutizam. Institucionalna zaostavština živi do danas

nju socijalne nejednakosti, jednog od glavnih pokretača principa jednakosti.

Izvan Francuske, Revolucija je zarobila maštu svijeta. Imala je dubok uticaj na Revoluciju 1848., Rusku revoluciju, a njene ideje su ugrađene u temelje, od strane Mao Ce Tunga u njegovim naporima da izgradi komunističku Kinu.

Napoleonovi ratovi predstavljaju niz sukoba koje je vodila Napoleonova Francuska protiv sedam savezničkih koalicija, a trajali su od 1803. do 1815. Kao nastavak sukoba koje je izazvala Francuska revolucija, doveli su do masovne transformacije evropskih armija. Moć Francuske je brzo rasla, osvajajući veliki dio Evrope, ali se i vrlo brzo srušila kao posljedica katastrofalne ekspedicije u Rusiju 1812. Na vrhuncu moći Napoleonovo carstvo je obuhvatalo današnju Francusku, zemlje Beneluksa, Iberijsko i Apeninsko poluostrvo, Njemačku, Poljsku i Dalmaciju. Ratovi su vođeni u Egiptu i Bliskom istoku, na Karibima i u Indiji, kao i na mnogim svjetskim morima. Ako se uzme i učešće ljudstva i resursa koje su zaraćene evropske države koristile iz svojih kolonija ovo je prvi pravi globalni rat. Carstvo je doživjelo totalni vojni poraz poslije bitke kod Lajpciga 1813. i Vaterloa 1815. što je

prostor za nacionalne revolucije u Latinskoj Americi. Sljedstveno tome, Britansko carstvo je postalo najznačajnija svjetska sila tokom sljedećeg vijeka.

Napoleonovi ratovi su donijeli velike promjene Evropi, ali i Amerikama. Napoleon je stavio najveći dio zapadne Evrope pod jednu vlast – poduhvat koji nije ostvaren još od vremena Rimskog carstva, iako je Karlo Veliki bio blizu toga cilja. Međutim, ratovanje Francuske

Nakon svog poraza Napoleon je iznio svoj nedovršeni san o slobodnoj i mirnoj "Evropskoj asocijaciji" koja će dijeliti zajedničke principe, isti sistem vrijednosti, istu valutu i isti građanski zakon. Iako je njegov poraz unazadio ovu ideju za vijek i po, ona će se opet pojaviti po završetku Drugog svjetskog rata

rezultiralo restauracijom monarhije Burbona u Francusku i djelimičnim ukinjanjem reformi koje je donijela Revolucija.

Direktne političke posljedice ovih ratova su dovele do nestajanja Svetog rimskog carstva i posijali sjeme nacionalizma u Njemačkoj i Italiji, sjeme koje će voditi ujedinjenju ovih nacija u nadolazećem periodu. Istovremeno za vrijeme francuske okupacije Iberijskog poluostrva, šansko kolonijalno carstvo je počelo da se raspada, a kako je centralna vlast počela da slabiti stvoren je

sa raznim savezima moćnih evropskih država, koje je trajalo preko dvije decenije, konačno je uzelo svoj danak. Do kraja Napoleonovih ratova Francuska više nije držala poziciju dominantne sile u Evropi. Ujedinjeno Kraljevstvo se pojavilo kao najmoćnija država na svijetu, označena od nekih kao prva super sila. Britanska kraljevska mornarica imala je nepričakovano pomorsku vlast širom svijeta, a njena cvjetajuća industrijska ekonomija učinila ju je najmoćnjom trgovackom silom.

U većini evropskih država širenje ideja Francuske revolucije, koje je ostvareno prije svega Napoleonovim ratovima, ostavilo je trag. Ekonomski rast i obrazovanje srednjih klasa značio je inkorporiranje njihovih interesa u zakone i običaje, a ogromno bogatstvo koje je buržoazija akumulirala svojim aktivnostima, dominantno industrijom i trgovinom, ukazivalo je da su evropske monarhije sve teže pronalazile načine da povrate predrevolucionarni apsolutizam. Institucionalna zaostavština živi do danas. Naime, ne samo da je najveći broj evropskih država na tome zasnovan nego je i jedan od osnovnih temelja Evropske unije postavljen na poštovanju građanskih prava i pravnom sistemu koji je iz tog principa proizašao.

Relativno nov pokret postao je sve jači i dobijao na značaju. Nacionalizam će oblikovati tok većeg dijela buduće evropske istorije. Njegov rast je označio početak novih država i kraj drugih. Mapa Evrope se munjevitom mijenjala u stotinu godina koje su slijedile Napoleonovu eru, a te promjene nijesu bile zasnovane na manjstvima i aristokratiji, nego na sačuvanim osnovama kulture, nacionalnog porijekla i nacionalnih ideologija. Nakon rata, da bi spriječila ponavljanje nečeg sličnog, Evropa je podijeljena na države prema teoriji raspodjele moći. Ovo je značio, u teoriji, da niti jedna evropska država ne može da postane dovoljno jaka da u budućnosti dominira Evropom. Teorija koja će tokom istorije više puta isprobana, ali daće rezultate tek u Hladnom ratu.

Na kraju, pojavio se još jedan koncept – onaj o ujedinjenoj Evropi. Nakon svog poraza Napoleon je iznio svoj nedovršeni san o slobodnoj i mirnoj "Evropskoj asocijaciji" koja će dijeliti zajedničke principe, isti sistem vrijednosti, istu valutu i isti građanski zakon. Iako je njegov poraz unazadio ovu ideju za vijek i po, ona će se opet pojaviti po završetku Drugog svjetskog rata.

Autor je saradnik na programima u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

Stigle babaroge

Piše: Brano Mandić

1.

Što rade vanparlamentarne stranke? Jednom mi je urednik zadao da to istražim, kao neku političku pikantériju. Tekst je trebalo da pustimo u laganom nedjeljnog broju. Bilo je ljeto, dani borovnica i bungee jump suvereno su gospodarili naslovnicama, a ja sam se osjećao promašeno kao čovjek koji treba da izmuze bilo kakav članak, porodi neki soft news prikaz, ili prevedeno na naški – da popunim stubac u sušnoj sezoni.

Tako je bilo nekada, ali danas, čovječe, vanparlamentarne stranke koje nijesu mogle do tričavog crnogorskog cenzusa, šire se po medijima, leleču, pozivaju na puške i otpor. Lideri im se slikaju čili kao da su ministri u sjenci koju će svakog časa sunce slobode da razobliči i njima preda absolutnu vlast.

Kako je moguće da čovjek koji ne može poslje petnaest godina ni do parlamenta, na naslovnoj stranici

iz parlementa nekoliko klovnova, kad evo ti njih ponovo, jašu i sedlaju po novinama, zasipaju okolo paušalijama, odreda mršteći se. Nijesam pristalica sintagme: "ovo nema niđe u svijet" –

bio više svjestan da je medijima ljeti teško popuniti prostor, ali mislim da bi crnogorske novine izgledale makar malo zanosnije (ako je to moguće) kada bi namjesto iskaza gorepomenutih pametara, jednog jutra osvanuli bijeli kvadrati. Svedena politička poruka: njih više nema, prostor je upražnjen, pa građani, izvolite se politički organizovati.

2.

Crnogorski javni prostor nema nikakve filtere koji bi nas sabranili od laičke vulgarnosti koju sipaju. Za analitičare medija i hašišare može biti zanimljivo pratiti kako se te persone postepeno biraju, grade javni nastup, šire vokabular, priređuju priredbe i zakuske. Ali, i tu treba biti oprezan, jer ne radi se o naivnoj feli!

tiražnog dnevnika zagrmi kako se Srbima u Crnoj Gori spremaju genocid. Koji je kriterijum, ako ga ima, da potpredsjednica vanparlamentarne stranke dobije prostor kao premijer i likuje nad inicijativom za nezavisnost Sandžaka. Ili, čuveni P. Popović, narodnjak, sa novim cvikerom, evo ga svako malo sa nekim mudrim iskazom glede opozicionog jedinstva, kao da je u punoj snazi, a ne zbrisani i obespravljen, ponižen i ukinut sa političke scene.

Taman građani lijepo odluče da malo uproste politički cirkus, išutiraju

jer sve naše jade na koncu proguglaši i nađeš im pandana na kakvom egzotičnom meridijanu, ako ne u okruženju – ali zaista mislim da je prava rijetkost da se političkim gubitnicima u jednoj zemlji daje toliko značaja i prohoda u medijima. Šteta je, treba li reći, užasna.

I ono malo poleta koje glasači pokažu, da žele promijeniti opoziciju kad već vlast miruje u njihovim srcima, sve to pada u vodu i dodatno ubija vjeru u princip da se na izborima nešto odlučuje. Ko bi od mene

Od političara bez glasova još su zanimljivije nevladine organizacije za koje prvi put čuješ u kakvom istorijskom momentu. Tako se jedna građanska inicijativa bori protiv članstva u NATO, a nemamo pojma ni ko su članovi niti što rade, osim da imaju polupismenog lidera (jeste, lidera!) koji je za tili čas dobio prostor da veliča rusko svijetlo oružje i predstavlja svoje poznavanje rada na računaru, odnosno iščitavanja antiglobalističkih sajtova. Aktivna je NVO, moram priznati moja omiljena, koja

se bavi zaštitom državnih simbola. Njihov rad je pravi primjer kako pomoći građanima – saopštenjima o zastavi i grbu.

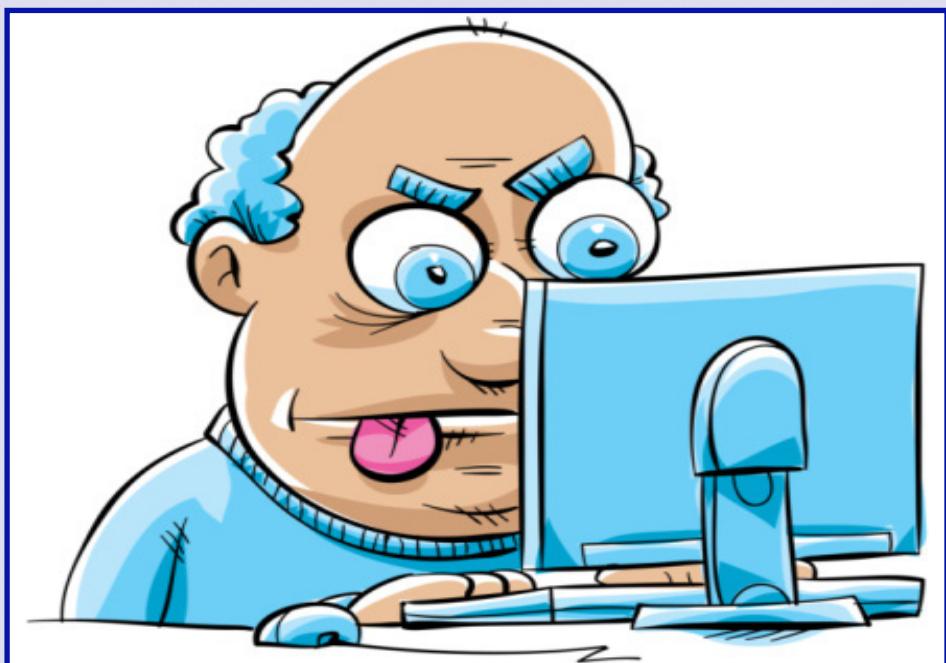
Pa onda dove neki **Suljević**, pa kaže Sandžak je naš! – a who is fucking Suljević, vraga iko u Crnoj Gori zna. Horde ambicioznih ljudina maršira nam pred nosom i još dobijaju šansu da se brecnu, useknu, raspomame ili ukurve, zavisno od senzibiliteta i misije koju su sami za sebe odabarli. Crnogorski javni prostor nema nikakve filtere koji bi nas sabranili od laičke vulgarnosti koju sipaju. Za analitičare medija i hašišare može biti zanimljivo pratiti kako se te persone postepeno birikaju, grade javni nastup, šire vokabular, priređuju priredbe i zakuske. Ali, i tu treba biti oprezan, jer ne radi se o naivnoj feli!

Prije nekoliko dana na scenu je opet stupio izvjesni **Stanojević**, branič Roma poznat po tome što je jednoj ženi razbio glavu. Bjegunac od zakona, primitivac i nasilnik, pokrenuo je veliko pitanje: pogibiju Roma koji su onomad htjeli brodom da se

Medijske babaroge su potrošna roba, ali su žilave i rade kao prijeđ – vaskrsavaju periodično i uskaču kad je gdje potrebno. Zato su mediji dužni da baš njih prvo razobliče, da se posprdaju tim sitnim, ali vrlo opasnim igračima bez kojih bi situacija mnogo čistije pukla pred našim očima

otisu iz ovog raja prema Italiji i svi odreda puginuli na pravdi boga mora. Odličnicima smeta što jedan nasilni krelac blati državu, proziva nam čoštvo, optužuje strukture vlasti i to sve dok mu je policija za petama. Suštnski, za jednu vlast i državu nema boljeg čovjeka da je napada, i to ne treba smesti s uma. Zato sam paranoičan do kraja: mislim da država opet sama bira svoje neprijatelje. Ima li boljeg načina da bagatelišeš neki zločin nego da mu za advokata dodijeliš čovjeka koji sa ženom opšti preko šipke?

Niko se ne pita je li moguće bilo švercovati ljudi bez policijske logistike i tala, nego iz čijih usta teške optužbe dolaze. Klasični spin – skretanje pažnje sa važnog, na manje važno. Bra-

nimo državu od napodobnih kritičara, makar oni govorili o zločinu u čijoj organizaciji mora biti neko iz države, ako je ima. Ili se skupilo nekoliko mlađih ljudi i odlučilo da krijumčari ljudi, a policija nije bila u toku, pa se sve to malo otrglo kontroli, kako već na primorju biva jer su velike gužve i

teško je prepoznati koji gliser vozi duvan, koji Rome, a koji holivudsku zvijezdu što kliče Crnoj Gori.

3.

E, neće biti baš da je sve slučajno, da se kukavičja jaja uvijek sama legu, da neko makar posredno ne potapše po ramenu kakvog gubitnika i poperi ga ispred kamere. Proces proizvodnje pričina da se ovdje vodi neka građanska debata, kao i svaki drugi proces, ima svoje zakone. Uglavnom sve počinje nekom sitnom lovom. Pa se onda organizuje jedna tribina. Dode deset novinara i deset kamermana. I tako sve krene. Crnogorski mediji su svjesni ili nesvjesni saučesnici u stvaranju nove sorte babaroga. One služe za sprudnju na-

šem raciju, ali njihove riječi ostaju u podsvjeti i ponavljanjem se šire. Na kraju, neke od njih počnemo da shvatamo ozbiljno, kao reklamu u koju ne vjerujemo, ali svakog dana u njoj vidimo kako baš taj prašak što ga drži mlada djeva otklanja najtvrdokorijene mrlje. Medijske babaroge su potrošna roba, ali su žilavi i rade kao prijeđ – vaskrsavaju periodično i uskaču kad je gdje potrebno. Zato su mediji dužni da baš njih prvo razobliče, da se posprdaju tim sitnim ali vrlo opasnim igračima bez kojih bi situacija mnogo čistije pukla pred našim očima. Po pravilu naslonjeni na neki centar moći, razni vanparlamentarci, fantomski NVO dodolaši, eksperti koji ratuju sa gramatikom, guba su koja se brzo širi. Pokazuju veliki stepen solidarnosti i nijesu protivnik za potcijeniti. Neznačice se njuše i uvezuju, jedni drugima pomažu pominjanjem, bilo kroz frontalnu psovku u rubrici "stav", ili memorandum o saradnji, koji agencije citiraju.

Daš li im bilo koji prst osim srednjeg – dao si im odriještene ruke. Kao onda kada si kriminalcima oblačio policijsku i vojnu odoru i dao im pušku.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijest!"

ŠTO PIŠE U KOMUNIKACIONOJ STRATEGIJI ZA INFORMISANJE JAVNOSTI O EU I
PRIPREMAMA CRNE GORE ZA ČLANSTVO ZA PERIOD 2010. – 2014.

Popraviti imidž Crne Gore u članicama EU

Vlada namjerava da se ozbiljno pozabavi ugledom Crne Gore u državama članicama EU jer će za njeno pristupanje Uniji biti potrebna podrška tamošnjeg javnog mnijenja.

Takođe, za informisanje, razmjenu informacija, promovisanje EU, Vlada namjerava da koristi internet kao jedan od glavnih kanala komunikacije.

To se navodi u novoj Komunikacionoj strategiji za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i pripremama Crne Gore za članstvo za period 2010. – 2014, koju je Vlada usvojila početkom ljeta.

Iako to Vlada nije saopštila, nova strategija je usvojena jer prethodna, koja je bila na snazi od 2004.godine, praktično nikada nije sprovedena, a Crna Gora je u međuvremenu prešla dobar dio puta ka EU.

U dokumentu se navodi da su glavni ciljevi komunikacione strategije da pruži pouzdane, lako dostupne i razumne infomacija, zatim prevazilaženje neutemeljenih i pogrešnih stereotipa vezanih za integracioni proces, te podizanje nivoa i kvaliteta javne debate.

Komunikaciona strategija, takođe, ima za cilj da istakne prednosti koje proizilaze iz članstva u EU, ali odgovornosti i obaveze koje dolaze sa članstvom u EU.

Internet mora biti jedan od glavnih kanala komunikacije u procesu integracije Uniji

Ona treba da smanji nerealna očekivanja u domaćoj javnosti, te podigne nivo opšte i stručne informisanosti kod pojedinaca i struktura unutar akademskog, privrednog i civilnog sektora.

Navodi se da "opšti ton" komunikacije treba da odražava realističan optimizam u vezi sa daljim tokom procesa pridruživanja, uz napomenu da će se komunikacija sa javnošću odvijati na domaćem i međunarodnom nivou.

Kada je riječ o domaćem terenu, Vlada je odlučila da apostrofira tri ciljne grupe – mlade, grupe osjetljive na promjene i multiplikatore.

Multiplikatore, odnosno pokretače javnog mnijenja predstavlja javnost koja ima značajan uticaj na mobilisanje drugih ciljnih javnosti i formiranje njihovih stavova, zbog čega oni treba da u proces budu uključeni i kao partneri u komunikacionoj strategiji, piše u ovom dokumentu.

Vlada je kao multiplikatore specifikovala medije, poslanike, političke stranke, sindikate, privredna i strukovna udruženja, obrazovne ustanove (svih

Glavni ciljevi Komunikacione strategije su, između ostalog, smanjenje nerealnih očekivanja u domaćoj javnosti o EU, podizanje nivoa opšte i stručne informisanosti kod pojedinaca i struktura unutar akademskog, privrednog i civilnog sektora

nivoa), nevladine organizacije, vjerske zajednice, državne institucije i lokalnu samoupravu i lokalna udruženja.

Mladi, u koje je Vlada nabrojala osnovce, srednjoškolce i studente, su ciljna grupa koja čini onaj dio stanovništva koji će dugoročno imati najviše koristi od pristupanja EU. "Mladi će uticati na uključivanje svojih porodica, prijatelja, kolega i svih sa kojima kontaktiraju.

Komunikacione aktivnosti će biti usrednjedene na konkretnе potrebe i očekivanja mladih ljudi", piše u strategiji.

U ciljne grupe osjetljive na promjene, Vlada je svrstala one kategorije stanovništva do kojih je "teže doprijeti i kojima su naročito potrebna objašnjenja o razlozima pristupanja EU". Tu, prema Vladi, spadaju penzioneri, poljoprivrednici, ruralno stanovništvo, nezapošljeni, zapošljeni u sektoru malih i srednjih pre-

duzeća, upravljačke strukture većih privrednih sistema i lica sa invaliditetom.

Kada je riječ o međunarodnim ciljnim grupama, Vlada navodi da će za dalje napredovanje na putu evropskih integracija, naročito nakon sticanja statusa kandidata i otvaranja pristupnih pregovora, Crnoj Gori biti potrebna značajnija

podrška javnosti zemalja članica EU. To će, kako se navodi, iziskivati dodatne napore na unaprijedenju imidža zemlje u međunarodnoj javnosti i promovisanju njenih uspjeha u usvajanju standarda i vrijednosti EU.

Vlada je na međunarodnom nivou definisala dvije ciljne grupe – opšta javnost u članicama EU i kreatori međunarodnog javnog mnijenja i donosioci odluka.

"Ovu drugu ciljnu grupu čine strana diplomatska predstavnštva u Crnoj Gori, Delegacija EU, institucije i zvaničnici EU, predstavnštva međunarodnih organizacija u Crnoj Gori, inostrane akademske institucije, međunarodne nevladine organizacije i inostrani mediji. Kreatori međunarodnog javnog mnijenja i donosioci odluka predstavljaju važnu ciljnu javnost, jer njihovi stavovi imaju presudan uticaj na oblikovanje javnog mnijenja u zemljama članicama EU, kao i proces donošenja političkih odluka unutar same

PRVO NAPASTI STRANE MEDIJE

Prvi zadatak koji je Vlada postavila samoj sebi je da zainteresuje inostrane medije za dešavanja u Crnoj Gori.

"Inostrani mediji imaju presudan uticaj na formiranje međunarodnog javnog mnijenja. Prvi zadatak komunikacije je podsticanje zainteresovanosti inostranih medija za dešavanja u Crnoj Gori, pri čemu treba voditi računa o relevantnosti (newsworthiness) plasiranih informacija za međunarodnu javnost i specifičnim interesovanjima konkretnih ciljnih javnosti", piše u Strategiji.

Dodaje se i da je potrebno da godišnji Akcioni planovi sadrže posebne medijske planove za informisanje inostrane javnosti.

EU. Cilj komuniciranja sa ovom ciljnom javnosti je podizanje svijesti o napretku koji je Crna Gora ostvarila u ispunjavanju uslova za pristupanje EU, kreiranje mreže EU kontakata, kao i sve druge aktivnosti na promovisanju i jačanju pozicija i kapaciteta institucija i organizacija iz Crne Gore", piše u Komunikacionoj strategiji.

Dodaje se da, kada je riječ o ovoj ciljnoj grupi, značajnu ulogu imaju crnogorska diplomatska i konzularna predstavnštva u državama članicama EU.

U dijelu o ciljnoj grupi – opšta javnost u EU, Vlada navodi da je to konglomerat velikog broja različitih ciljnih javnosti.

"Usvajanje različitih komunikacionih pristupa za svaku pojedinačnu ciljnu javnost unutar ove, izuzetno raznorodne ciljne grupe, iziskivalo bi angažovanje značajnih materijalnih i ljudskih resursa. Stoga je neophodno identifikovati komunikacione prioritete i poruke opšteg karaktera. U tom smislu, komunikacione aktivnosti treba razvijati u dva pravca: unaprijeđenje imidža zemlje, odnosno podizanje svijesti javnosti zemalja EU o opštim civilizacijskim, istorijskim, kulturnim, ekonomskim i prirodnim vrijednostima i posebnostima Crne Gore sa jedne strane, i komuniciranje konkretnih oblasti za koje postoji interesovanje javnosti u pojedinim zemljama članicama EU", piše u Komunikacionoj strategiji.

Dodaje se da strategija ne pretenduje da se detaljno bavi oblastima javne diplomatičke i nation branding-a Crne Gore, ali su odredene aktivnosti u pravcu kreiranja kompetitivnog identiteta zemlje u međunarodnoj javnosti svakako potrebne, radi bolje percepcije Crne Gore u zemljama članicama EU i veće podrške međunarodne javnosti njenom

pristupanju EU.

Navodi se da je u februaru 2009. godine obavljeno istraživanje javnog mnjenja u članicama EU o tome šta je naročito važno za buduće proširenje EU, te da su istraživanja pokazala različite stvari. Primjera radi, javnost u Italiji, Malti i Velikoj Britaniji smatra naročito važnim pitanje imigracije, dok je stabilnost na granicama EU važno pitanje u Sloveniji, Estoniji, Grčkoj ili Finskoj.

Crnogorska Vlada cijeni da informisanje javnosti u zemljama članicama EU o Crnoj Gori treba fokusirati na slobodu i demokratske vrijednosti, ekonomska pitanja, pitanja emigracije i kulturna i vjerska pitanja.

Kada je riječ o komunikacionim kanalima, Vlada je dala prednost televiziji i radiju "koji su najpristupačniji

Za dalje napredovanje na putu nakon sticanja statusa kandidata i otvaranja pristupnih pregovora, Crnoj Gori će biti potrebna značajnija podrška javnosti zemalja članica EU. To će, kako se navodi, iziskivati dodatne napore na unaprijeđenju imidža zemlje u međunarodnoj javnosti i promovisanju njenih uspjeha u usvajanju standarda i vrijednosti EU

najvećem broju definisanih ciljnih grupa".

"Pored toga, televizija i radio se nameću kao najpodesniji mediji za pokretanje rasprava i debata u vezi sa različitim aspektima priključivanja Crne Gore EU, te stoga daju mogućnost da se građanima argumentovano predoče pozitivne strane i prednosti priključenja EU", piše u dokumentu.

Štampane medije, u procesu komunikacije, navodi se u Strategiji, treba koristiti tako da se pruže što potpunije informacije u vezi sa EU i sistemom njenog funkcionisanja.

Internet, naglašava se u Strategiji, mora biti jedan od glavnih kanala komu-

nikacije u procesu integracija Uniji.

"Ovaj kanal komunikacije pruža mogućnost interaktivnosti i dvosmjerne komunikacije koja mora biti zastupljena u svim fazama sprovodenja Strategije. Takođe, Internet predstavlja medijum koji na jednom mjestu pruža objedinjene, relevantne informacije o procesu pristupanja Crne Gore EU. Uz danas već "tradicionalne" internetske kanale komunikacije poput web portala, prezentacija i elektronske pošte, pažnju takođe treba usmjeriti na sve popularnije platforme web 2.0 (internetske zajednice, sajtovi za društveno umrežavanje, platforme za razmjenu video i foto materijala, wikis, blogovi, itd.), naročito u komunikaciji sa mladima i inostranom javnošću. Zbog izuzetno brzog tehnološkog razvoja ove oblasti, veoma je važno kontinuirano usaglašavanje komunikacionog pristupa sa aktuelnim dešavanjima i inovacijama u informacionoj i komunikacionoj tehnologiji", piše u Strategiji.

Vlada je preporučila da se javni događaji, te lični kontakti, takođe, koriste za promovisanje EU.

Partneri Vlade u komunikaciji s građanima, predviđeno je strategijom, su državne institucije, mediji, NVO, privredni sektor, akademска zajednica, lokalne samoprave i organizacije, te vjerske zajednice.

evropskih integracija, naročito nakon sticanja statusa kandidata i otvaranja pristupnih pregovora, Crnoj Gori će biti potrebna značajnija podrška javnosti zemalja članica EU. To će, kako se navodi, iziskivati dodatne napore na unaprijeđenju imidža zemlje u međunarodnoj javnosti i promovisanju njenih uspjeha u usvajanju standarda i vrijednosti EU

"Kako bi sprovodenje Komunikacione strategije bilo u skladu sa stvarnim potrebama, neophodno je da Ministarstvo za evropske integracije, u saradnji sa nevladinim organizacijama i ostalim partnerima, za svaku godinu pripremi odgovarajući godišnji Akcioni plan (koji će se usvajati do kraja tekuće godine). U njemu će, na osnovu rezultata istraživanja javnog mnjenja, detaljno biti predstavljene aktivnosti, komunikacione forme i alati, ciljne grupe, opis aktivnosti, nosioci projekta, potencijalni partneri i način finansiranja", piše u Komunikacionoj strategiji.

V.Z.

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EVROPSKE UNIJE

Tišina koja ne obećava

Crna Gora jeste neraskidivi dio Europe. Ali, od idealja i vrijednosti koje zastupa Evropska unija toliko smo daleko da je

Piše: Danilo Ajković

vrijeme da se ozbiljno zabrinemo, uhvatimo u koštac sa problemima i konačno počnemo čistiti svoje dvorište, jer niko drugi to neće učiniti umjesto nas.

A izgleda nećemo ni mi. Sviše toga puštamo niz vodu. Uljuljkali smo se u životarenju, umjesto života koji traži i proizvodi prijeko potrebne promjene.

Nedavno je, tokom proljećnog zasi-

najbolji, da li je realno da za svaku školu može odlučiti ko će je najbolje voditi, ko će na najbolji način odgovoriti onim dnevnim potrebama koje učenici i nastavnici imaju u različitim sredinama. Može li on bolje poznavati svakog u Plavu ili Kotoru, ili bilo kojoj opštini u Crnoj Gori od nastavničkog kolektiva, učenika i roditelja. Njima je trebalo dati pravo glasa da odlučuju o pitanjima bitnim za svoju sredinu. I to im pravo, koje su dobili prethodnim zakonima, nije smjelo biti oduzeto!

Moramo se učiti na greškama iz prošlosti i shvatiti da čitav sistem ne smije biti povjeren jednom čovjeku u ruke, jer time rizikujemo urušavanje sistema kao kule od karata. Moramo se učiti na pozitivnim savremenim rješenjima, u kojima građani ne uzimaju vlast u ruke jednom u četiri godine, kada izlaze na izbore, već svakog dana utičući na donošenje malih ali bitnih odluka za svoje okruženje. Moramo se

čih posljedica. Baš kao što su to uradili cetinjski gimnazijalci. Preuzeli su odgovornost i borili su se za svoje pravo. Ono koje postoji još od antičke Grčke: pravo odlučivanja. I pobijedili su. Eto nam razlog više da se i mi uključimo u borbu.

Nedavno sam kao član Omladinske grupe CGO-a bio u posjeti cetinjskoj gimnaziji gdje smo prikazivali filmove o ljudskim pravima. Direktor, psiholog i ostalo osoblje su se ponašali profesionalno, ljubazno, i na svakom koraku nam izlazili u susret. Pričao sam nekom o tome, a on mi je rekao: "Pa dobro, to im je posao". Da, ali oni su rijetki koji ga obavljaju kako treba.

Činjenice imamo zapisane u knjigama, njihova reprodukcija je nepotrebna, društvu je potrebno da se čuje glas mladih, mojih vršnjaka, jer ulazak u EU je najvažniji za nas, mi ćemo pokazati jesmo li je dostojni ili ne. Sada je vrijeme da pokažemo da

Vjerujem da napredak jedne zemlje ne zavisi samo od privrede, niti putne infrastrukture, pa ni opstanka neke fabrike, već dominantno od obrazovanja. Jer, privreda se da oporaviti, fabrika se da sagraditi, ali kako povratiti obrazovanje jedne generacije, ili više njih ako bude uništeno?

jedanja, Skupština Crne Gore usvojila više od 90 zakona. Između ostalog i Izmjene i dopune Zakona o opštem obrazovanju, sa kojim se ponovo uvodi centralizacija školskog sistema. Za više od 120 osnovnih i oko 47 srednjih škola izbor direktora prelazi direktno u nadležnost ministra, što je do nedavno bila odgovornost školskih odbora, koje su činili predstavnici Ministarstva, Zavoda za školstvo, samih škola i lokalne zajednice. Upravo ovakva zakonska rješenja nas udaljavaju od EU, a udaljavaju nas isti ti koji nam svakog dana ponavljaju priče o evropskim integracijama i njihovo važnosti.

Vjerujem da napredak jedne zemlje ne zavisi samo od privrede, niti putne infrastrukture, pa ni opstanka neke fabrike, već dominantno od obrazovanja. Jer, privreda se da oporaviti, fabrika se da sagraditi, ali kako povratiti obrazovanje jedne generacije, ili više njih ako bude uništeno?

Osim što se ovom centralizacijom vraćamo unazad, upitna je i njena korist za javno dobro. Da uzmemo i da je ministar

učiti EU koja je zasnovana na snazi institucija i aktivnih građana.

Zakon je usvojen, a da prosvjetni radnici nijesu digli glas, iako oni brinu o obrazovanju mlađih. A roditelji? Vodeni čutnjom prosvjetara, odlučili su se na istu misao: "Šta će meni da se u to miješam?". Takve gra-

Razapeti između loših zakonskih rješenja i građanske poslušnosti došli smo na raskršće na kojem koji god put da odaberemo, loš je, jer je u suprotnosti sa onim što zastupa EU

dane EU neće. Možda je bolje da ostanemo tu gdje jesmo, ako nam je dobro i ako čutanje biramo.

Razapeti između loših zakonskih rješenja i građanske poslušnosti došli smo na raskršće na kojem koji god put da odaberemo, loš je, jer je u suprotnosti sa onim što zastupa EU.

Ja hoću i mogu da budem građanin EU jer hoću obrazovanje od osnovne škole do fakulteta u kojem je svako slobodan da iskaže svoje mišljenje, bez straha od mogu-

mislimo svojom glavom, da smo mi ti koji odlučujemo u svojoj grupi, ma koja ona bila, u svojoj ulici, i da su prošla vremena kada odgovornost prebacujemo na druge.

Balans između ispunjavanja obaveza i traženja naših prava je put koji će nas odvesti u EU. Zato želim da budem u njoj. Zbog sebe, ali i zbog onih koji ne misle tako.

Autor je student Pravnog fakulteta u Podgorici i volonter u Centru za građansko obrazovanje

Manje para za EU

Evropske vlade srezale su budžet EU za 2011. za skoro četiri milijarde eura, što će usporiti ambiciozan plan Unije da postane globalni igrac i smanjiti subvencije poljoprivrednicima i velike troškove za administraciju.

Vlade su dogovorile da budžet iznosi 126,5 milijardi eura, što je za 3,6 milijardi eura manje od iznosa koji je tražila Evropska komisija. Budžet sada ide na razmatranje u Evropski parlament, a pregovori sa EK, koja ne odustaje od svog zahtjeva, moraju biti završeni do oktobra.

Sedam članica EU, među kojima su UK i Danska, odbilo je da potpiše budžet koji je predložila EK i koji je predviđao povećanje za 2,91% u odnosu na budžet iz prethodne godine.

Više od polovine ukupnog planiranog smanjenja, nešto ispod dvije milijarde eura, odnosi se na kohezijske fondove – uglavnom podršku za najsiromašnije regije Unije. Zajednička poljoprivredna politika (CAP), koja je najveći izdatak EU, biće smanjena za više od 800 miliona eura, odnosno na 57,3 milijarde eura.

Za sada odličan rod žitarica

Proizvodnja žitarica u EU ove se godine neće mijenjati u odnosu na petogodišnji prosjek, dok će prinosi najvjerojatnije rasti uprkos sušama i poplavama koje su pogodile mnoge dijelove Europe, saopštila je EK.

Stručnjaci EK procjenjuju da će Španija, Litvanija, Letonija, Rumunija i Bugarska imati dobre sjetve pšenice i ječma, dok će samo Grčka i Portugal zabilježiti ispodprosječne sjetve.

Stručnjaci naglašavaju da se njihove prognoze temelje na podacima prikupljenim prije 10. jula, te da bi suše i poplave, koje su pogodile neke dijelove Europe nakon toga datuma, mogle bitno izmijeniti konačnu sliku.

Izvještaj EK ne sadrži prognozu uticaja poljoprivrednih prinosova na cijene žitarica koje će vjerovalno rasti s obzirom da je Rusija, jedan od vodećih svjetskih izvoznika pšenice, trenutno zahvaćena najtoplijim ljetom u posljednjih 130 godina.

Preko veze do državljanstva

Oko pet miliona građana Moldavije, Makedonije, Srbije, Ukrajine i Turske imaju mogućnost da dođu do pasoša EU putem brze procedure sticanja državljanstva koje tri zemlje Unije daju svojim etnički povezanim grupama ili manjinama van granica, piše u analizi agencije AP.

U analizi se ukazuje da bi, kao posljedica posebnih uslova za dobijanje pasoša koje daju Bugarska, Rumunija i Mađarska, oko pet miliona "autsajdera" moglo postati državljanima Unije, i da su to ljudi uglavnom iz najsiromašniji evropskih zemalja koje će još godinama čekati na članstvo u EU.

Rumunija i Bugarska već daju pasoše etnički povezanim grupama ili manjinama van svojih granica, a Mađarska planira isto uraditi od januara.

Cifra od oko 4,7 miliona ljudi dobijena je sabiranjem broja Moldavaca koji gov-

ore rumunski, slovenskog življa u Makedoniji, Mađara koji žive u Srbiji i Ukrajini i Turaka koji su pobegli iz Bugarske tokom komunističke ere. Svi oni imaju prava na državljanstvo EU po specijalnim programima.

U Moldaviji, gdje 2/3 stanovništva govori rumunski, oko 120 000 ljudi sada ima rumunske pasoše. Vlada u Bukureštu navodi da je još 800 000 od četiri miliona stanovnika te zemlje podnijelo zahtjev za rumunski pasoš.

Oko 1,4 miliona slovenskog življa u Makedoniji, takođe, ima pravo da traži pasoš od susjedne Bugarske koja smatra da su Makedonci Bugari koji govore s dijalektom. Budimpešta planira da ponudi dvojno državljanstvo i pasoše milionima etničkih Mađara koji žive van njenih granica – među njima 300 000 u Srbiji i oko 160 000 u Ukrajini.

Slaba e-trgovina

Evropska komisija je nedavno pokrećala sveobuhvatne konsultacije kako bi utvrdila koje su prepreke razvoju elektronske trgovine u Evropi.

Nakon deset godina od početaka primjene Direktive o e-trgovini, ona je i dalje zaslužna za manje od 2% ukupnih prihoda ostvarenih od maloprodaje u EU zbog čega je EK krenula u široke konsultacije.

Isti punjači

Od iduće godine većina mobilnih telefona koji se prodaju u EU imaće isti punjač, objavila je nedavno EK koja očekuje da će univerzalni punjač "znatno olakšati život potrošačima", a očekuje se da stvori i "znatnu" ekološku korist jer će time biti smanjen broj nepotrebnih punjača.

Ta novotarija se odnosi na novije generacije mobilnih telefona, one koje imaju USB konektor za spajanje s računaram. Ovaj sporazum su podržali vodeći proizvođači, kao što su Apple, LGE, Motorola, NEC, Nokia, RIM, Samsung, SonyEricsson, Alcatel i Texas Instruments.

Protiv katastrofa

Evropska komisija će odmah po okončanju ljetnjih odmora iznijeti prijedlog jačanja kapaciteta EU za suočavanje s prirodnim katastrofama, rekao je polovinom avgusta portparol EK Ferran Tarradellas.

Francuski predsjednik Nicolas Sarkozy pozvao je ranije EU na uspostavljanje snaga za brzo djelovanje u slučajevima prirodnih katastrofa, nakon što su Pakistan pogodile jake poplave, a Rusiju šumski požari.

Tarradellas je kazao da je EK inicijativu pokrenula mnogo prije Sarkozyjevog prijedloga.

DA LI ISTOČNE ČLANICE EU MOGU ISPUNITI OBRAZOVNE CILJEVE KOJE JE ZACRTALA EVROPSKA KOMISIJA

Brisel ne voli da se bježi sa časova

Evropski savjet usvojio je na sastanku Epolovinom juna novu evropsku strategiju za "zeleniji" i održiviji ekonomski rast i zapošljavanje do 2020., nazvanu "Evropa 2020".

Dok neke od istočnih članica Evropske unije vjeruju da će lako ispuniti obrazovne ciljeve za 2020., druge – poput Mađarske, Bugarske i Rumunije – će se pomučiti da ispunе očekivanja Evropske komisije, piše EurActiv.

Strategija "Evropa 2020" predviđa smanjenje broja mlađih koji ne završe srednju škoju na manje od 10% i podizanje procenta osoba starih između 30 i 34 godine sa univerzitet-skom diplomom na 40% do 2020. Ove brojke se, međutim, odnose na evropski projekat. Svaka od država članica, u dogovoru sa Evropskom komisijom, sada treba odrediti ciljeve na nacionalnom nivou, u odnosu na trenutnu situaciju u zemlji.

Poljska, Češka i Slovačka prednjače u smanjenju broja osoba koje ne završe srednju škoju – sve tri su daleko ispod prosječnog evropskog cilja od 10%, iako će Mađarska morati da se potradi da postigne nivo od 8.4% koji predlaže Komisija.

Što se tiče visokog obrazovanja,

Poljaci su sebi zadali ambiciozan cilj od 45%, dok će Česi i Slovaci pokušati da postignu nešto nižih, iako za njih mnogo zahtjevnijih 30 do 32%.

Za najnovije članice evropskog kluba, Bugarsku i Rumuniju, smanjenje broja mlađih koji napuštaju srednju školu predstavlja priličan izazov. Posebno u Rumuniji, gdje mnogo djece napusti školu prije no što završe srednje obrazovanje, a nedavna globalna ekonomska kriza je još samo dodatno pogoršala stvari.

Povišena stopa siromaštva u ovim zemljama, prisustvo značajne romske

manjine i problematično ruralno okruženje stvaraju, posebno u Rumuniji, prepreke razvoju kvalitetnijeg i inkluzivnijeg obrazovanja.

Evropski savjet je na posljednjem samitu, polovinom juna, istakao predanost zajednice ispunjavanju obrazovnih ciljeva, ali i upozorio da je ispunjavanje nacionalnih ciljeva i reforma obrazovnih sistema isključiva odgovornost država članica. Austrija i Njemačka, obje federalne države gdje je obrazovanje u nadležnosti lokalnih jedinica, a ne federalne vlade, su se u početku opirale utvrđivanju obrazovnih ciljeva na evropskom nivou.

Kad su u pitanju obrazovni pokazatelji, Poljska je u samom vrhu EU. Njena vlast je ne samo pozdravila "Evropu 2020", već i najavila još ambicioznije ciljeve na nacionalnom nivou. Trenutno samo 5% učenika u Poljskoj ne završi srednju školu, što je najniža brojka u čitavoj Uniji, a vlasti se nadaju da će se stopa napuštanja školovanja na ovom nivou smanjiti za još oko pola procenta. što se tiče visokog obrazovanja, Poljska će pokušati da prestigne projekat koji je zacrtala EU, da bi do 2020 godine 45% osoba starih od 30 do 34 imalo univerzitetsku diplomu (umjesto "samo" 40% koliko je predviđela Komisija). Tokom 2008, 29.7% Poljaka u ovoj starosnoj kategoriji je imalo završen fakultet.

No, u drugim oblastima obrazovanja učinak Poljske je mnogo manje impresivan. Procenat djece od 3 do 5 godina u Poljskoj koja idu u obdanište je oko 60%, dok je projekat u EU preko 90%. Tu je i problem "doživotnog učenja", odnosno stalnog obrazovanja odraslih: EU projekat odraslih koji pohađaju kurseve obuke i usavršavanja je 9.5%, dok ih u Poljskoj ima oko 4.5%.

Česi nijesu zabrinuti zbog zadatka koje pred njih predstavlja strategija

NAJTEŽE U RUMUNIJI

Rumunija je vjerovatno najteži slučaj među istočnim članicama Unije, gdje je stopa mlađih koji prijevremeno napuštaju obrazovanje zapravo u porastu. Od 2000. do 2007, broj osoba koje nijesu završile srednju školu se utrostručio, objavilo je rumunsko ministarstvo obrazovanja.

Prema navodima rumunskog Zavoda za statistiku, samo tokom 2008. više od 436 000 djece između 3 i 17 godina starosti nije pohađalo nikakvu obrazovnu ustanovu. Ekonomski kriza, koja je teško pogodila Rumuniju, je samo pogoršala situaciju.

NVO-i upozoravaju da se broj djece koja napuštaju obrazovanje značajno povećava nakon trinaeste godine i dostiže vrhunac u starosnoj grupi od 16–17 godina. Samo jedna četvrtina djece iz ruralnih područja uopšte upiše srednju školu, jer mnogi ostaju da rade umjesto da se školuju.

"Evropa 2020" i vjeruju da će postići sve ciljeve, kako one koji se odnose na broj osoba koje završavaju srednje obrazovanje, tako i na one vezane za visoko obrazovanje.

Broj osoba koje napuste školu prije dobijanja srednjoškolske diplome u Češkoj je samo 5.6%, što je poslije Poljske najbolji rezultat u čitavoj EU. **Eva Richterová**, stručnjak za obrazovanje, tvrdi da se ovaj broj može još smanjiti kroz bolju saradnju sa roditeljima i učenicima.

Drugi cilj, koji predviđa da najmanje 40% osoba od 30 do 34 godine starosti moraju imati fakultetsku diplomu bi mogao da predstavlja malo teži zadatak, ali češko ministarstvo obrazovanja vjeruje da nacionalni cilj od 32% može biti postignut.

Nova vlada desnog centra planira sveobuhvatnu reformu obrazovnog sistema, kojom bi se povećale plate obrazovnim radnicima i uvela školarina na do sada uglavnom besplatne institucije visokog obrazovanja, ali se ne očekuje da će ove reforme uticati na ciljeve predviđene evropskom strategijom.

Što se Slovačke tiče, ona je, takođe, u samom vrhu kad je riječ o broju mlađih koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje, ali će morati da udvostruči broj osoba od 25 do 34 godina sa završenim fakultetom da bi dostigla procenat koji od nje traži Evropska komisija.

Procenat mlađih koji ne završe srednju školu je samo 6% u Slovačkoj, tek nešto malo više nego u Poljskoj i Češkoj. Slovačko ministarstvo obrazovanja objašnjava da je to posljedica "činjenice da srednjoškolska diploma ima veliku statusnu vrijednost i da je neophodno imati završenu makar zanatsku srednju školu da biste mogli da računate na bilo kakav posao".

Sa druge strane, statistike OECD-a pokazuju da samo 13% Slovaka između 25 i 34 godina starosti imaju diplomu univerziteta, iako je broj upisanih na fakultete u zemlji znatno porastao u posljednjih nekoliko godina, na nešto manje od jedne trećine mlađih koji završavaju srednju školu. Slovačka je, u dogovoru sa Komisijom, zacrtala cilj od 30% u ovoj oblasti, i ministarstvo očekuje da će uspjeti da ga ispuni u roku.

NI DJECA IZ "STARE" EVROPE NIJESU LUDA ZA ŠKOLOM

Istočno-evropske zemlje nijesu jedine koje zaostaju za evropskim ciljevima u obrazovanju. Uprkos sveobuhvatnim reformama sprovedenim u Francuskoj u posljednjih pet godina, i ova razvijena evropska zemlja ima problema sa smanjenjem broja djece koja prevremeno napuštaju školu, iako je iznad prosjeka u pogledu onih koj izavršavaju fakultet.

Tokom 2008., 18% francuskih učenika je napustilo obrazovanje prije sticanja diplome srednje škole. Iste godine je ministarstvo obrazovanja donijelo strategiju smanjenja broja takvih učenika u gradskim predgrađima na 10%, dok je 2010. vlada donijela uredbu kojom se suspenduje socijalna pomoć porodicama u kojima djeca često izostaju iz škole.

To je izazvalo proteste mnogih predstavnika civilnog društva, između ostalih i sindikata prosvjetnih radnika, koji ističu da će takve mjere samo još pogoršati situaciju u porodicama koje i inače jedva sastavljaju kraj s krajem.

U međuvremenu, Francuska je već premašila predviđeni evropski cilj u pogledu broja mlađih sa diplomama visokog obrazovanja, pa je 2008. procenat osoba od 25 do 34 godine sa završenim fakultetom iznosio 42%. Unutar EU, samo je u Belgiji i Španiji ovaj procenat još viši. Prema francuskoj nacionalnoj strategiji, 50% trenutne generacije učenika bi trebalo da do 2015. stekne fakultetsku diplomu.

Mađarska će morati dobro da se pomući da bi ispunila nacionalne ciljeve zasnovane na "Evropi 2020", tvrdi mađarsko ministarstvo obrazovanja, iako dio koji se odnosi na visoko obrazovanje predstavlja mnogo manji problem. Sa druge strane, smanjenje broja osoba koje ne završavaju srednju školu "nije realno" u obimu koji zahtijeva Komisija.

U oblasti visokog obrazovanja, cilj koji EK predlaže za Mađarsku je 33.8%, što je prilično povećanje u odnosu na trenutnih 22.4%. Uprkos tome, ministarstvo vjeruje da će cilj biti postignut, s obzirom na to da demografski trend ukazuje na pozitivne efekte u bliskoj budućnosti.

"Ministarstvo obrazovanja će odgovoriti na izazov Komisije", izjavila je **Rozsa Hoffmann**, državna sekretarka za obrazovanje, u odgovoru na pitanje EurActiv-a o tome kako Mađarska planira da izđe na kraj sa predviđenim smanjenjem broja mlađih koji napuštaju školu prije završenog srednjeg obrazovanja.

Taj broj je konstantan već nekoliko godina, nakon značajnih poboljšanja početkom 2000-tih. Krajem 2009., taj procenat je iznosio 11.4%. Komisija predlaže smanjenje na 8.4%, ali

Hoffmann insistira na manje ambicioznom cilju od 10%.

Bugarska i Rumunija, najnovije članice Unije imaju i najviše problema da smanje broj mlađih koji prerano napuštaju obrazovanje – iako Rumunija vjeruje da će uspjeti da dostigne barem one ciljeve koji se odnose na visoko obrazovanje.

Tokom školske 2009–2010., u Bugarskoj je školu pohađalo 93.4% djece od 7 do 10 godina starosti. Za djecu između 11 i 14 godina ta je brojka, međutim, iznosila tek 82.4%, dok je samo 78.6% mlađih u odgovarajućoj starosnoj kategoriji i završilo srednju školu.

To znači da 21.4% mlađih u Bugarskoj ne završava srednje obrazovanje, što je duplo više od 10%, koliko se Unija nada da će postići do 2020.

Sa druge strane, Bugarska ima dobre šanse da postigne 40% mlađih sa diplomom visokog ili višeg obrazovanja do 2020. Tokom školske 2009–2010., 33.1% mlađih od 19 do 23 godine starosti su pohađali univerzitet ili specijalizovane programe visokog obrazovanja, dok je još oko 4.7% pohađalo više ili više stručne škole.

Prevela: V. ŠĆEPANOVIĆ

USVAJANJE ZAKONA O UPOTREBI GESTOVNOG JEZIKA KASNI ZBOG STANDARDIZACIJE

Malo sluha za gluve

EVROPSKI REPORTER

Piše: Irena Rašović

Uspostaviti kvalitetnu komunikaciju sa osobama ostećenog sluha u Crnoj Gori izgleda neće biti lako. Lako je Crna Gora, u skladu sa zahtjevima EU, usvajanje Zakona o gestovnom govoru planirala za 2009., cilj je još daleko.

Standardizacija crnogorskog jezika gluvih trenutni je razlog kašnjenja.

"Gluvima je ovaj zakon važan. Oni bez njega ne mogu ništa da rade", kaže **Danilo Popović**, sekretar Saveza organizacije gluvih i nagluvih (SOGIN) Crne Gore.

"Zakon treba da, putem korišćenja prevodilaca, prizna pravo gluvičkom čovjeku na upotrebu svog maternjeg jezika i na taj način omogući njihovo lakše funkcionisanje. Gluvi su trenutno diskriminisani uslijed nemogućnosti komunikacije i ne vidim zašto se ovoliko odugovlači sa usvajanjem", kaže Popović.

Snežana Mijušković, pomoćnica ministra u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, priznaje da je pitan-

je gestovnog jezika mnogo složenije nego što su prije rasprave o Zakonu mislili. "Bitnije od poštovanja rokova je kvalitetno rješenje", smatra ona: "To rješenje mora biti naše, a ne tuđe iskustvo. To je preporuka i Evropske zajednice koja ohrabruje zemlje da ustanove svoje nacionalne gestovne govore".

Danas je u većini evropskih država znakovni jezik ravnopravan sa govornim, zahvaljujući zalaganju Evropskog parlamenta koji je 1988., a zatim i 1998. usvojio Rezoluciju o znakovnom jeziku insistirajući da države priznaju govor gluvih i njegovu upotrebu. Sloboda izražavanja i informisanja predstavlja jedno od temeljnih ljudskih prava svakog demokratskog društva. Ovo pravo proklamovano je međunarodnim dokumentima, posebno Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Od posebnog značaja za prava osoba ostećenog sluha su Standardna pravila UN o izjednačavanju mogućnosti za osobe sa invaliditetom. Lako ova pravila nijesu

pravno obavezujuća, postoje velika moralna obaveza i politička riješenost država da ih primjenjuju.

Priznavanje prava na upotrebu gestovnog jezika prvi je cilj Evropske unije gluvih (EUD), organizacije koja je osnovana 1985. i koja zastupa interes gluvih na nivou EU.

Radna grupa za izradu Zakona o gestovnom jeziku u Crnoj Gori formirana je u maju 2009. godine.

"Prvobitna namjera", kaže **Vesna Simović**, članica Radne grupe, "bila je da se zakonom definije pojам znakovnog jezika, pojам tumača i prevodioca, uslovi za njihov izbor, način registracije, disciplinska odgovornost, udruženje tumača i prevodilaca za gestovni govor, te upotreba jezika. Kasnije je, međutim, odlučeno da se novi zakon zove Zakon o upotrebi znakovnog jezika, što znači da će se njime regulisati samo to pitanje, dok će uslovi za izbor, razrješenje prevodilaca i njihov upis u registar biti regulisani drugim propisom u nadležnosti Ministarstva prosvjete."

Zakon će, dakle, kroz pravo na besplatne usluge tumača za gestovni govor, predviđati obaveze za

GLUVI PARLAMENTARCI

Uevropi gluvoča više ne predstavlja prepreku za aktivno učešće u društvenom životu. Gluvi se obrazuju po redovnim programima, rade, ravnopravno se informišu, bave politikom...

U evropskim parlamentima nalaze se četiri gluve osobe. dr **Adam Kosa**, Mađar, u Evropski parlament izabran je 2009. Pored njega, tu su: **Helga Stevens**, Belgijanka u Flamanskom parlamentu, **Helene Jarmer**, Austrijanka i **Gergelj Topolzi**, Mađar.

zapošljene u državnim organima i organima lokalne uprave.

Jedan od prijedloga je da se gluvima omogući pravo na besplatno korišćenje usluga tumača znakovnog jezika u trajanju od 30 sati godišnje, odnosno 100 sati za potrebe obrazovanja.

Iako je takav plan preambiciozan za Crnu Goru koja ima svega nekoliko sudskega tumača, u SOGIN-u smatraju da se situacija ne može poboljšati ukoliko Zakon ne zaživi:

"Mi ne možemo da proizvodimo prevodioce ako ne krenemo u tu proceduru".

No, mali broj sudskega tumača, njihova obuka i licenciranje, nijesu jedini problemi budućeg zakona.

Aktivnosti na njegovom donošenju odložene su, kako kaže u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, "do rješavanja pitanja koja su u nadležnosti Ministarstva prosvjete i nauke, kako bi upotreba znakovnog jezika bila propisana na osnovu prethodno postavljenih standarda".

Pregovori oko standardizacije crnogorskog gestovnog jezika traju više od pola godine.

"Bilo je puno priče oko dva nova slova crnogorske abzuke "š" i "ž", kaže Danilo Popović. "Gluvi su specifična kategorija. Ne čuju i ne razlikuju glasove, pa im stoga ne treba komplikovati već usvojenu

gestikulaciju. Nove glasove treba jednostavno izbjegći".

"Mi smo, prema preporukama Ministarstva pripremili Priručnik za učenje znakovnog jezika za gluve u Crnoj Gori sa oko 700 pojmove. To je dorađeni rječnik "Govor ruku" koji naši članovi decenijama koriste. U našu varijantu smo unijeli osobenosti našeg znakovnog jezika kao što su toponimi, neki arhaizmi ili riječi koje označavaju za nas karakteristične pojmove. Bili smo zatečeni kada nam je pomoćnica ministra, Vesna Vučurović nedavno uputila dopis da se sa zahtjevom za prihvatanje Priručnika obratimo

Savjetu za opšte obrazovanje, odnosno Zavodu za školstvo".

Tamara Milić ispred Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore nam je saopštila da će standardizaciju ipak završiti Ministarstvo prosvjete.

"Ovih dana ćemo formirati radnu grupu koja će pronaći rješenje za standardizaciju gestovnog jezika. Ne kažem da smo nezadovoljni dosadašnjom saradnjom sa predstvincima Saveza gluvih, ali smatramo da je neophodno uključiti još kompetentnih ljudi kako bi se došlo do najboljeg rješenja", rekla je Milićka za *Evropski reporter*.

"U radnu grupu ćemo uključiti ljude iz Zavoda za školovanje i rehabilitaciju djece sa poremećajima sluha i govora, jedine ustanove te vrste u Crnoj Gori i predstavnike Saveza gluvih i nagluvih Crne Gore."

Milićka nije htjela da komentariše dosadašnje predloge SOGIN-a, jer će, kako nam je rekla "o njima odlučiti radna grupe."

"Ovoga puta nećemo davati rokove. Standardizacija će biti završena kad Radna grupa bude našla najbolji model. Sve mora biti u funkciji kvalitetnije komunikacije gluvinjem lica", kazala je ona.

SVE MANJE STRPLJENJA

Da li će standardizacijom jezika gluvi biti otklonjena svaka prepreka na putu usvajanja Zakona, ostaje da se vidi.

U Savezu gluvih i nagluvih imaju sve manje razumijevanja za odlaganja.

"Gluvi su po mnogo čemu najugroženija i najteža populacija osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori. Oni su jedini koji na osnovu invalidnosti ne primaju ni jedan euro. Ne želimo da povjerujemo da je novac problem i ovoga puta, pogotovo što bi se zakon odnosio na oko 600 lica u Crnoj Gori i to onih koji su rođeni gluvi i kojima je gest jedini način komunikacije. To ne zahtjeva velika izdvajanja iz budžeta", kaže Danilo Popović.

Popović napominje da očekuju kooperativnost i razumijevanje državnih organa, ali najavljuje da će, ukoliko uskoro ne dobiju Zakon, biti prinuđeni da pomoći zatraže od Evropskog parlamenta.

Centar za građansko obrazovanje

U okviru novog obrazovnog programa
"Savremene tendencije kritičke misli"

CGO organizuje:

Ciklus predavanja o Žaku Lakanu

jednoj od intelektualnih ikona 20. vijeka,
psihoanalitičaru, psihijatru i filozofu.

Voditelj ciklusa biće doc. dr Filip Kovačević.

Predavanja i diskusije će se odvijati u prostorijama CGO-a svake srijede od 19h.

Zainteresovani kandidati/kandidatkinje mogu podnijeti prijavu sa kraćom biografijom na email info@cgo-cce.org, najkasnije do **4. oktobra 2010., do 17h.**

Zbog ograničenog broja učesnika/ca molimo Vas da poštujete vremenske rokove za prijavu.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

Evropska fondacija za demokratiju

Evropska fondacija za demokratiju je nezavisna i neprofitna organizacija sa sjedištem u Briselu. Organizacija se zalaže za promociju i zaštitu univerzalnih ljudskih prava, slobode, individualnih prava, političkog i društvenog pluralizma.

Fondacija je osnovana sa ciljem da okupi pojedince i organizacije koje se bore za vrijednosti demokratije i ljudskih prava i bude neka vrsta koordinatora njihovih aktivnosti.

Fondacija je smještena u Briselu, koji predstavlja centar političkih dešavanja u Evropi ali je istovremeno povezana sa brojnim pojedincima i organizacijama civilnog društva sa Bliskog istoka, iz istočne Europe, centralne Azije i Amerike.

Glavne aktivnosti organizacije su:

- Promocija univerzalnih ljudskih prava, slobode mišljenja, individualnih sloboda i društvenog i političkog pluralizma;
- Podrška podizanju svijesti o značaju rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, odgovornosti i objektivnosti medija, transparentnosti vlada, značaju slobodnog i nezavisnog sudstva i uopšte značaju vladavine prava;
- Podrška jačanju progresivnih snaga i ideja u tzv. "zatvorenim društvima" sa ciljem da i ona dosegnu nivo razvoja modernih evropskih društava;
- Sprovodenje brojnih istraživanja o društvenim i političkim fenomenima i procesima koji su u tjesnoj vezi sa pitanjima u fokusu djelovanja organizacije.

Fondacija ima vrlo razvijenu saradnju sa evropskim institucijama i brojnim partnerskim organizacijama civilnog društva iz čitavog svijeta.

Vrlo važan segment djelovanja fondacije je i rad na reformama u zemljama radikalnih islamskih režima u kojima su ljudska prava ozbiljno ugrožena.

Više informacija o Fondaciji moguće je naći na sajtu: www.europeandemocracy.org

Priredo: Petar ĐUKANOVIĆ

Centar za građansko obrazovanje

CGO i fondacija Friedrich Ebert
raspisuju OGLAS
za polaznike XVI generacije

ŠKOLE DEMOKRATIJE

– Škole za izučavanje demokratije od teorije do prakse –

Školu čini 5 modula u ukupnom trajanju od četiri mjeseca. Nastava će se izvoditi jednom do dva puta nedjeljno, u trajanju od dva sata. Sve troškove pokriva fondacija Friedrich Ebert i Centar za građansko obrazovanje, uz obavezu polaznika/ce da pohađa najmanje 80% programa. Nakon završene škole učesnici dobijaju diplomu i stiču pravo na dalje usavršavanje.

Pravo učešća imaju kandidati koji žele da doprinesu razvoju demokratije i građanskog društva u Crnoj Gori. Kandidati su dobrodošli bez obzira na godine, pol, nacionalnost, vjeru ili uvjerenja, uz naznaku da prednost imaju aktivisti političkih partija, nevladinih organizacija i svi oni koji pokazuju visok stepen društvenog aktivizma.

Program škole demokratije osmišljen je na način da pruži šire razumijevanje ideje demokratije i načina na koji se ta ideja primjenjuje u različitim društvenim sferama.

Voditelj škole je prof. dr **Radovan Radonjić**, a uz njega sa polaznicima će raditi ugledni domaći i strani predavači.

Zainteresovani kandidati mogu podnijeti prijavu sa kraćom biografijom najkasnije do **15. septembra 2010.** na adresu:

Centar za građansko obrazovanje (za "Školu demokratije")

Njegoševa 36, I sprat, 81 000 Podgorica

Tel/Fax: 020 / 665 112

E-mail: info@cgo-cce.org

www.cgo-cce.org

Centar za građansko obrazovanje

Evropski pokret
Crna GoraFondacija Institut za otvoreno društvo
Predstavništvo Crna Gora

Centar za građansko obrazovanje (CCO), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i Evropski pokret u Crnoj Gori (EPuCG) uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo– Predstavništvo Crna Gora (FOSI ROM), raspisuju OGLAS za polaznike X generacije

ŠKOLE EVROPSKIH INTEGRACIJA

Školu evropskih integracija čine 8 modula u ukupnom trajanju od 4 mjeseca, i obuhvata širok spektar teorijskih i praktičnih saznanja iz oblasti evropskih integracija.

Nastava se izvodi dva puta nedjeljno, u trajanju od dva sata (uz mogućnost dodatnih predavanja), kao i kroz stručne seminare.

Ugledni predavači i stručnjaci iz zemlje i inostranstva upoznaće polaznike/ce sa istorijatom, ciljevima, razvojem i funkcionisanjem evropskih integrativnih procesa i evropskih institucija, regulativom EU, ekonomskim principima evropskih integracija, evropskom bezbjednošću i mehanizmima zaštite ljudskih prava, različitim iskustvima država članica i regionala, upravljanjem projektima finansiranim iz EU fondova, kao i položajem Crne Gore na putu ka EU.

Pravo učešća imaju kandidati i kandidatkinje čiji su prioritet sticanje novih znanja u pomenutim oblastima i doprinos afirmaciji ideja, značenja i standarda evropskih integracija u Crnoj Gori. Kandidati i kandidatkinje su dobrodošli bez obzira na godine, pol, nacionalnost, vjeru ili uvjerenja, uz naznaku da prednost imaju oni/e koji pokazuju visok stepen društvenog aktivizma u vladinom, nevladinom, partijskom, sindikalnom, privrednom, naučnom i kulturnom okviru.

Troškove školovanja pokrivaju organizatori, uz obavezu polaznika/ca da pohađaju najmanje 80% programa. Nakon završene škole učesnici/e dobijaju diplomu i stiču pravo na dalje usavršavanje. Za tri najbolja polaznika/ce biće organizovana studijska posjeta institucijama EU u Briselu.

Prijave sa kraćom biografijom slati do **24. septembra 2010.** na adresu:

Centar za građansko obrazovanje (za "Školu evropskih integracija")

Njegoševa 36, I sprat, 81 000 Podgorica

Tel/Fax: 020 / 665 112

E-mail: info@cgo-cce.org

www.cgo-cce.org

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

THE EUROPEAN MASTER IN LAW AND ECONOMICS

The European Master in Law and Economics Scholarships amount to 21,000 EURO per selected student. It is offered by a consortium of seven universities.

The study programme covers one academic year, divided into three terms. The Masters Course is designed to provide students with advanced knowledge in Economic Analysis of Law and the use of economic methods to explain and assess the effects of divergent legal rules.

Since differences between national laws have been at the core of European policy making, the Masters Course offers unique value concerning the EU's central ambitions. Students on this programme will become competent to work for public organizations and large multinational law firms.

Graduates are also well prepared for Ph.D research in Law and Economics. The language of instruction is English, but the master thesis can also be written in another European language, excluding the student's mother tongue. **Deadline for applications: 15 October, 2010.**

For more information and application, visit Master in Law and Economics Scholarships:

http://www.emle.org/Subpages_rubric/index.php?rubric=Erasmus+Mundus+Grants

September at IAE Aix-en-Provence. The emphasis will be on the foundations of international business. The semester will finish in December and in January the students will move to the University of Turku in Finland to start the second semester. The main focus of the second semester will be on skills in IT management. The second semester will finish in May. The third semester will start at Tilburg University in September and the emphasis shifts towards integration issues such as the role of IT in business transformation, management of IT-based innovation and more specialized topics in international IT management. The fourth semester starts in February and is devoted to thesis work, which includes an internship in an international operating company. This internship could be anywhere in Europe.

Applicant criteria: Bachelor's or equivalent undergraduate degree (180 ECTS) either in Management/Economics/ Business Administration or in Computer

Science/Information System; a minimum 3.0 (B) grade-point average in Bachelor's degree work completed after the first two years; English proficiency test; a statement of purpose (motivation letter); Two letters of recommendation; Complete resume in English. Available fund: €20.000 or €48.000 during the 2 years of studies

Deadline: 15 January 2011

For more information on application procedure please visit: www.immit.eu

EUROPEAN MASTERS IN LIFELONG LEARNING

The rationale of the Masters of Lifelong Learning is to increase the awareness of European Lifelong Learning policies in a regional European context as well as on a global scale. It aims to provide policy-makers and professionals with responsibility for managing, delivering or supporting Lifelong Learning with opportunities to develop their own analysis and practice in what is a constantly changing economic, social, technological and policy environment. Eligibility: a good first degree (humanities or social sciences) from a recognised institution of higher education, a satisfactory level of spoken and written English.

Scholarship amounts to 21,000 Euro per academic year. This includes 10 monthly grants of 1,600 Euro and a fixed amount of 5,000 Euro for fees, travel expenses, relocation costs, etc. For courses lasting two years, the student receives double this amount, i.e. 42,000 Euro.

For further information please contact the Erasmus Mundus Administration mall@dpu.dk

The application deadline is 1 December 2010.

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

**Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
mr Vladimir Pavićević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović**

**Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Prevod: mr Vera Šćepanović; Lektura i korektura: CGO
Njegoševa 36/I; Tel/fax: 020/665-112, 665-327; E-mail: ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org**

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org